

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za družbene vede

Gregor Zagrajšek
ARABSKO – IZRAELSKA VOJNA LETA 1967
Diplomsko delo

Ljubljana, 2003

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za družbene vede

Gregor Zagrajšek

Mentor: doc. dr. Damijan Guštin

ARABSKO – IZRAELSKA VOJNA LETA 1967

Diplomsko delo

Ljubljana, 2003

KAZALO

1. UVOD	1
2. HIPOTEZE	3
2.1 METODOLOGIJA	3
2.2 CILJ NALOGE	3
3. BLIŽNJI VZHOD SREDI ŠESTDESETIH LET 20. STOLETJA	4
3.1 POLITIČNO STANJE	4
3.2 VOJAŠKO STANJE	7
4. VZROKI IN POVODI ZA VOJNO	8
4.1 RAZMERJE SIL	10
4.2 GEOGRAFSKE ZNAČILNOSTI OBMOČIJ SPOPADOV (Sinajski polotok, Golanska planota)	11
4.3 USODNI UDAREC IZRAELA	12
4.4 STRATEŠKA DIMENZIJA VOJNE	15
4.4.1 IZRAEL	15
4.4.2 ARABSKE DRŽAVE	18
4.5 OPERATIKA	18
4.5.1 IZRAEL	18
4.5.2 ARABSKE DRŽAVE	19
4.6 BOJIŠČE IZRAEL – EGIPT	20
4.6.1 5. JUNIJ	20
4.6.2 6. JUNIJ	22
4.6.3 7. JUNIJ	22
4.6.4 8. JUNIJ	23
4.7 BOJIŠČE IZRAEL – JORDANIJA	26
4.7.1 5. JUNIJ	26
4.7.2 6. JUNIJ	27
4.7.3 7. JUNIJ	29
4.8 BOJIŠČE IZRAEL – SIRIJA	31
4.8.1 9. JUNIJ	31
4.8.2 10. JUNIJ	32
5. PREMIRJE IN POSLEDICE VOJNE	34
5.1 POLITIČNE POSLEDICE	34
5.2 VOJAŠKE POSLEDICE	38
6. VLOGA POSAMEZNIH VOJAŠKIH RODOV V VOJNI	38
6.1 KOPENSKA VOJSKA	38
6.2 VOJNO LETALSTVO	39
6.3 VOJNA MORNARICA	40

7. POMEN OBVEŠČEVALNIH SLUŽB	41
8. ORGANIZACIJA IN POVELJEVANJE	42
9. POLITIKA OZN IN VELESIL	43
10. VERIFIKACIJA HIPOTEZ IN SKLEP	44
11. VIRI	47

1. UVOD

V preteklosti, pred nastankom sionističnega gibanja, so Judje in Arabci med seboj živeli v slogi in sožitju. Obdobje arabske prevlade v Španiji Judje imenujejo celo "zlati vek" judovske zgodovine. To tisočletno obdobje sloge in sožitja je bilo posledica skoraj izenačenega judovskega in arabskega gospodarskega položaja. Po svetem pismu, ki je dogmatična osnova krščanske in muslimanske vere, so Arabci potomci judovskih praočakov Abrahama (njegov sin Izmail) in Jakoba (brat Ezav). Znanost je ugotovila, da se je na teh temeljih razvil nauk o skupnem semitskem izvoru dveh etničnih skupnosti. Na takšni družbeni in verski osnovi je arabsko in judovsko prebivalstvo Palestine skozi stoletja živelo v miru, ki ga niso porušili niti priseljenci prve alije (priseljevanja) iz carske Rusije v osemdesetih letih 19. stoletja.

Spor med Judi in Arabci se je pojavil z nastankom sionističnega gibanja in dejanj njihovih voditeljev. Veliko zgodovinsko odgovornost nosi predvsem staro palestinsko sionistično vodstvo, ker je že na samem začetku naseljevanja Palestine sejalo nezaupanje med Arabci in judovskimi priseljenci. Arabski zgodovinar, profesor hebrejske univerze, Hehoshovat Harkabi podčrtuje tri izhodišča arabske razlage izraelsko – arabskega spora:

1. *Pragmatično izhodišče*: Izrael je bil ustanovljen na silo in v škodo palestinskega naroda. Njegov obstoj je zato nemogoč. Vendar pa somišljeniki te smeri ne nasprotujejo judovski veri niti drugim Judom po svetu, razen seveda tistim, ki podpirajo takšen Izrael.
2. *Ideološko izhodišče*: Judje so trdoživ narod, ki je stoletja osvajal tuja ozemlja. Zatiral je stare Kanaance prav tako, kot Izrael danes zatira Palestince.
3. *Versko izhodišče*: sionizem ni naključna tvorba judovstva, temveč je odraz njegovega bistva. Napadalno samoljubje sionizma in judovstva izvira iz same judovske vere.

(Šobajić, 1982: 7)

Z nastankom sionističnega gibanja leta 1897 v Evropi, katerega glavni cilj je bil ustanovitev judovske države v Palestini, je prišlo do usodnega preobrata v judovsko – arabskih odnosih. V preteklosti so Judje, ki so živeli dva tisoč let v diaspori, obravnavali Palestino kot duhovno središče judovstva. To je bilo obdobje, ko je v judovskih skupnostih po vsem svetu prevladoval duhovni mistični sionizem. Politično sionistično gibanje je ta odnos do Palestine spremenilo. Na Palestino so nehali gledati z mistično – verskega stališča, razvijati so začeli politični sionizem, ki je razglašal reševanje judovskega vprašanja na osnovi "zgodovinskih" pravic Judov do Palestine. V začetnem obdobju gibanja, ko je bil njegov vodja Theodor Herzl, je bila glavna ideja ustanovitev dvonacionalne države v Palestini ali kjerkoli drugje na svetu, vendar

so vedno dajali prednost Palestini. To se kaže tudi v tem, da so Arabce zavajali z lažno propagando o tem, kako bo judovska država prinesla Arabcem koristi, predvsem finančne. Ko je Herzlova ideja zamrla, se je okrepila ideja vzhodnoevropskega sionističnega gibanja o enonacionalni judovski državi v Palestini. S tem se je začela sionistična politika nepriznavanja zakonitih pravic Palestinecev. Največje naseljevanje Judov v Palestini je potekalo v obdobju 1933 – 1939 (nad 235.000 Judov se priseli v Palestino) in po drugi svetovni vojni. Arabski odpor je postajal vse močnejši in je kmalu prerasel v vseljidski upor. Judje so se sklicevali na Balfourjevo deklaracijo kot temelj priznanja pravice Judov do svoje države na območju Palestine. Balfourjeva deklaracija je pismo, ki ga je lord Balfour, britanski minister za zunanje zadeve, poslal 2. novembra 1917 uglednemu angleškemu Judu lordu Walterju Rothschildu in se glasi:

“Vlada Njegovega Veličanstva je naklonjena ustanovitvi nacionalne domovine v Palestini za judovsko ljudstvo in se bo trudila, da bi olajšala uresničitev tega cilja. Pri tem je jasno poudarjeno, da ne bo storjeno nič takega, kar bi lahko bilo v škodo državljskim in verskim pravicam nejudovskih skupnosti v Palestini ali pravicam in položaju Judov v katerikoli drugi deželi.” (Šobajjić, 1982: 144)

Po nastanku države Izrael leta 1948 so se manjši spopadi med Judi in Arabci sprevrgli v vojne. Takoj po razglasitvi judovske države je nastala prva vojna med Judi in Arabci. Le to so Judi poimenovali “osvobodilna vojna”, drugi dve vojni leta 1956 in 1967 pa “obrambni vojni”. Obdobja med vojnami niso bila obdobja miru, pač pa obdobja nenehnih incidentov in manjših vojaških spopadov.

Šestdnevna vojna leta 1967 je bila ena izmed niza vojn med Judi in Arabci, ki je z vojaškega vidika zelo zanimiva. V njej so bili uporabljeni sodobni oborožitveni sistemi, kot so vodene protitankovske in protiletalske rakete. Izrael je vodil bliskovito vojno (doktrina “Blitzkriega”). Izraelska vojska je z bliskovitim napadom dosegla strateško presenečenje in s hitrim prodiranjem, brez ustavljanja na zasedenih območjih, porazila egiptovsko, jordansko in sirsko vojsko v pičlih šestih dneh. Izrael se je boril na treh bojiščih, nasprotne države pa so se borile vsaka na svojem bojišču, vendar je izraelska vojska demonstrirala spretno izvajanje hitrih manevrov po notranjih smereh, tako da je imela na vsakem bojišču vedno dovolj enot za bojevanje. Vojna nakazuje, da ima v sodobnih vojnah vojaški rod letalstvo vse pomembnejšo vlogo. Prevlada v zraku postaja ključni element v vojni za končno zmago.

2. HIPOTEZE

1. Kvaliteta oborožitvenih sistemov Izraela je imela na izid vojne pomembnejšo vlogo kot kvantiteta.
2. Organiziranost manjštevtilne izraelske vojske je bila mnogo boljša kot pa njenih nasprotnic.
3. Vojna je zapleten problem med židovsko državo in arabskim svetom še zaostila.
4. Napad Izraela na arabske države se je izkazal kot prednost.

2.1 METODOLOGIJA

Podatke sem črpal iz zgodovinopisnega in drugega gradiva, enciklopedij, interneta ter množičnih medijev, ki obravnavajo problematiko Bližnjega vzhoda. Dostopna literatura o Bližnjem vzhodu je obsežna, vendar virov, ki bi podrobno obravnavali šestdnevno vojno leta 1967 skoraj ni. Knjižno gradivo o vojni je precej skopo (o vojni je pisano z splošnega vidika, strokovno vojaške literature ni), zato je bil moj glavni vir podatkov internet. Na internetu sem našel ogromno podatkov na to temo, prav tako slik in skic bojevanja. Knjižno gradivo je v večini v angleškem jeziku, manjše število pa v slovenskem. Nekaj podatkov sem pridobil iz televizijskih oddaj o Bližnjem vzhodu, predvsem na TV kanalu Discovery. Uporabil sem deskriptivno metodo, komparativno metodo ter analitično metodo. Z deskriptivno metodo sem opisal dogajanja pred vojno, potek vojne in posledice vojne. S komparativno metodo sem primerjal med seboj države v spopadu, predvsem z vojaškega vidika (uporabljena strategija, operatika, taktika, oborožitveni sistemi).

Z analitično metodo sem na osnovi zgornjih metod analiziral z vojaškega in političnega vidika vojno in v sklepu podal sintezo spoznanj. Za lažjo predstavnost in preglednost vojne sem priložil tudi grafične pripomočke (skice bojišč in fotografije). Za pisanje krajev in mest sem kot zgled uporabil Timesov atlas sveta.

2.2 CILJ NALOGE

Cilj diplomskega dela je historiografsko prikazati arabsko-izraelsko šestdnevno vojno z vojaškega vidika (strateškega, operativnega in taktičnega) in političnega vidika vseh strani v spopadu ter politiko OZN in velesil do tega konflikta.

3. BLIŽNJI VZHOD SREDI ŠESTDESETIH LET 20. STOLETJA

3.1 POLITIČNO STANJE

Posledica druge izraelsko-arabske vojne leta 1956 ni bil mir med Izraelom in arabskimi državami. Incidenti so se dogajali večinoma na meji med Sirijo in Izraelom na območju demilitarizirane cone, ki je bila pomembna zaradi vodnih virov. Voda je imela za Izraelce in Arabce zelo visoko ceno, zato je nerešeno vprašanje izkoriščanje vod reke Jordan zelo zaostri izraelsko – arabske odnose.

Med arabskimi državami je vladalo ozračje velike neenotnosti. Razlike so se pojavile med konservativnimi, monarhičnimi državami, kot so bile Saudska Arabija, Jordanija, Kuvait, Maroko in Libija in radikalnimi režimi, kot so bile Sirija, Egipt, Irak. Različni načrti, da bi združili arabske države v unijo, so v obdobju med letom 1957 in 1964 propadli. Članice arabske lige so si bile enotne le pri palestinskem vprašanju. Vse so se strinjale, da je potrebno pomagati Palestincem, da si pridobijo nazaj izgubljeno ozemlje. Razpoke v arabskem svetu so postajale vse večje, posebno med tradicionalnimi in radikalnimi državami. Saudska Arabija je odrekla podporo skupnim arabskim ciljem, jordanski kralj Hussein pa je užalil egiptovskega predsednika Gamala Abdela Naserja, ko je umaknil priznanje države Jemen, ki jo je podpiral Egipt. Poleg tega je Jordanija obnovila diplomatske odnose z Zahodno Nemčijo. (Allen, 1974)

Novembra 1966 je Egipt sklenil obrambni pakt s Sirijo, ki je obvezoval državi, da si v primeru ogroženosti priskočita na pomoč. Zaradi vse hujših incidentov med Izraelom ter Sirijo in Jordanijo so arabske države očitale Egiptu premajhno odločnost nasproti Izraelu. Egipt je 22. maja 1967 zaprl Tiransko ožino, za izraelske ladje, poslal divizije na Sinajski polotok in ukazal umik mirovni sil ZN. Izrael je označil zaprtje Tiranske ožine kot dejanje agresije in zahteval od OZN in velesil odprtje ožine. Washington in London sta obsodila egiptovsko dejanje, sklicujoč se na konvencijo o teritorialnem morju iz leta 1964, ki jo je ratificiralo okoli 30 držav, vendar ne Egipt. Nato so se začeli diplomatski pogovori. Izraelski zunanji minister Abba Eban je odpotoval v Pariz, London in Washington, da bi dobil podporo za odprtje Tiranske ožine, egiptovska delegacija pa je odpotovala v Moskvo. Ker predsednik ZDA Lyndon Johnson ni hotel prevzeti odgovornosti za odprtje ožine, je izraelska vlada objavila, da je njena pravica do samoobrambe, da prebije blokado. Predsednik Naser je naredil napako, ker ni pustil Izraelcem prostora za manevriranje. Izraelska vlada je zaradi slabe izkušnje iz vojne leta 1956 do zadnjega trenutka omahovala, ali naj začne z vojaško akcijo ali pa naj poskuša po diplomatski

poti prek ZDA doseči odprtje Tiranske morske ožine. Izraelska javnost je podpirala vojaški obračun in je glasno obsojala omahovanje vlade, ki jo je vodil premier Levi Eshkol. To omahovanje ni bilo posledica malodušja, temveč velike vojaško-gospodarske odvisnosti od ZDA, ki so zaradi Vietnama postale zelo previdne in so se bale, da izraelska akcija ne bi bila prenagljena. To se jasno vidi iz odgovora, ki ga je predsednik Johnson 27. maja 1967 poslal premieru Levi Eshkolu: "*Predvsem nam dajte dovolj časa, da poskušamo sami izposlovati deblokado Tiranske ožine in vam s tem zagotoviti varno plovbo. Če boste ukrepali sami, se zavedajte, da boste tudi ostali sami. Če pa boste počakali z akcijo in vas bo Egipt prvi napadel, vam bomo pomagali.*" (Šobajić, 1982: 291)

Washington je tudi namigoval, da bi eventualno poslal enega od svojih rušilcev, ki bi spremljal izraelsko trgovsko ladjevje od pristanišča Elat skozi Tiransko ožino.

Prvega junija 1967 je bila v Izraelu sestavljena vlada nacionalne enotnosti, in ko je postal Moshe Dayan obrambni minister, je bilo konec omahovanja. Na seji ožjega vladnega kabineta 3. junija so sklenili, da ne bodo več čakali na ameriško diplomatsko akcijo, ker bi vsako nadaljnje odlašanje lahko Izraelu škodilo. Odločitev o začetku vojaških operacij je bila prepuščena izraelskemu vrhovnemu poveljstvu oziroma Dayanu osebno, ki je imel največ zaslug, da se je razčistilo vzdušje neodločnosti okoli premiera Eshkola.

Tudi SZ je imela velike interese na Bližnjem vzhodu in je odkrito pomagala Arabcem. Čeprav je imela Moskva in marksizem kot ideologija malo vpliva v radikalnih arabskih državah, kjer je prevladoval arabski nacionalizem, je bilo to območje za SZ pomemben vojaški trg. Vse sosede Izraela je SZ oboroževala s svojim orožjem. Kljub temu, da je na mednarodni ravni SZ mirila Egipt in poskušala preprečiti vojno je politični in vojaški vrh v Moskvi že razmišljal o sanaciji nastale škode po vojni, v obliki prodaje in dobave novega orožja arabskim državam, vključenih v vojno. (Allen, 1974)

Skica 3.1.1 : Izrael pred vojno leta 1967

Vir: <http://www.jajz-ed.org.il/100/maps/index.html>

3.2 VOJAŠKO STANJE

V času od leta 1957 do 1967 je na izraelsko-egiptovski meji vladalo popolno zatišje, medtem ko so bili izraelski odnosi s Sirijo in z Jordanijo spričo pogostih napadov komandosov in izraelskih vojaških represalij zelo napeti. Na akcije iz Jordanije, ki jih je podpirala palestinska osvobodilna organizacija PLO (Palestine Liberation Organization), je Izrael novembra 1966 odgovoril z vojaško protiakcijo proti jordanski vasi Samu, blizu Hebrona, kjer je imela organizacija PLO svoje oporišče. Pri tem napadu je bilo 200 žrtev med civilisti. Po tem dogodku sta Sirija in Jordanija začeli ostro obsojati Egipt, češ da se obnaša preveč nevtrarno. Največja kazenska ekspedicija proti Siriji po letu 1956 je izvedel Izrael na območju Galilejskega jezera februarja 1960. V akciji je sodelovala cela izraelska brigada. Sledila je vrsta manjših akcij sirskih komandosov na izraelske naselbine, Izrael pa je odgovarjal z vojaškimi represalijami. Glavni vzrok za zaostritev odnosov s Sirijo jeseni 1966, je bil sirski načrt za preusmeritev rečnega izvira Banias, od koder se je stekala voda v Galilejsko jezero. Ker je Izrael tri leta pred tem zgradil velik namakalni sistem iz Galilejskega jezera, ga je ta sirski načrt zelo vznemiril. Grozil je, da bo na silo zasedel izvire Baniasa in se ne bo umaknil, dokler OZN ne bo zagotovila režima status quo za reko Jordan.

Konec leta 1966 so se začeli previdnostni ukrepi in priprave na morebitno vojno. Izrael je podaljšal služenje vojaškega roka s 26 na 30 mesecev. Jordanija je izvedla mobilizacijo vseh moških starih med 18 in 40 let, oborožila civiliste ob meji z Izraelom in utrdila položaje v vaseh na prvi bojni črti. Kralj Hussein je sprejel 20,000 vojakov kot pomoč v primeru vojne od nekoč smrtnega sovražnika Saudske Arabije.

Z Golanske planote nad Galilejskim jezerom in dolino Hula so se vse pogosteje ponavljali sirski incidenti, ki so najbolj prizadejali izraelske kmete in ribiče. Teh incidentov je bilo pozimi 1966 do 1967 največ. 7. aprila 1967, ko so Sirci z Golanske planote nenehno s topovi obstreljevali naselje v dolini Hula, je bilo najhuje. V boje se je vključilo tudi vojno letalstvo. Dve izraelski eskadrilji sta zasledovali sirska letala do Damaska in pri tem sestrelili 6 sirskih "migov" brez lastnih izgub. Ta zračni spopad je za Egipt pomenil veliko moralno izzivanje, saj je novembra 1966 sklenil s Sirijo obrambni pakt. Le-ta ga je zdaj obvezoval, da pomaga Siriji, ker je bila glavna tarča izraelskih napadov. (Allen, 1974)

Naser je 14. maja poslal na Sinaj dve diviziji, pozneje pa še nekaj, kar je Izrael sprejel kot egiptovsko odločitev za vojno. 17. maja je Naser zahteval umik mirovnih sil OZN s Sinaja, 22. maja pa blokiral Tiransko ožino na vhodu v zaliv Aqaba. Izrael je to smatral kot vojno dejanje. Z blokado zaliva Aqaba je bila izraelskim ladjam zaprta pot do Rdečega morja, s tem pa

izraelske povezave z vzhodno Afriko. 30. maja je Jordanija pristopila k egiptovsko - sirski vojaški zvezi, zaradi česar se je Izrael dokončno odločil za vojno (Šobajić, 1982:290).

4. VZROKI IN POVODI ZA VOJNO

Eden izmed vzrokov je bila Sirija in Naserjeva odločitev o ustanovitvi obrambnega pakta s Sirijo. V tem kontekstu je bila demilitarizirana cona, ustanovljena 2. maja leta 1949 na podlagi sporazuma o premirju, na obeh straneh izraelsko-sirske meje, mnogo bolj občutljiva kot ostale cone na izraelski meji z Jordanijo in Egiptom. Te ostale cone so imele majhno ekonomsko vrednost. Del demilitarizirane cone s Sirijo, ki je ležal na izraelskem ozemlju, pa je eden kmetijsko najbogatejših delov v Galileji. Samo v tej demilitarizirani coni so lahko Izraelci preusmerili reko Jordan in namakali pokrajino Negev. V nasprotnem primeru bi morali črpati vodo nasproti vodnemu toku do točke, na približno 220 metrov nadmorske višine, severno od Galilejskega jezera. Ta cona je bila za izraelsko kmetijstvo ključnega pomena. V ta namen so izsušili jezero Huleh in zgradili naselbine po celotnem območju. Če bi Sirija ovirala razvoj tega območja in izraelski namakalni sistem južnega dela pokrajine, bi zadela Izrael v najbolj ranljivo točko. Demilitarizirana cona je bila področje nenehnih incidentov. S strani Sirije so se vrstili gverilski napadi, s strani Izraela pa hude represalije. Izrael je lahko do konca leta 1963 uspešno izvedel sistem namakanja pokrajine Negev, vendar zaradi stalnih incidentov s Sirijo tega ni mogel izvesti z zgornjim tokom reke Jordan. Tako je moral namakalni kanal proti jugu pokrajine Negev teči iz Galilejskega jezera, v katerega je tekla reka Jordan (Glej skico 4.1). To pa je bilo mnogo dražje, saj je gladina jezera nižja za 198 metrov od gladine morja, tako da so morali Izraelci črpati vodo iz jezera proti toku do določene nadmorske višine, s katere je tekla voda po namakalnem sistemu proti pokrajini Negev.

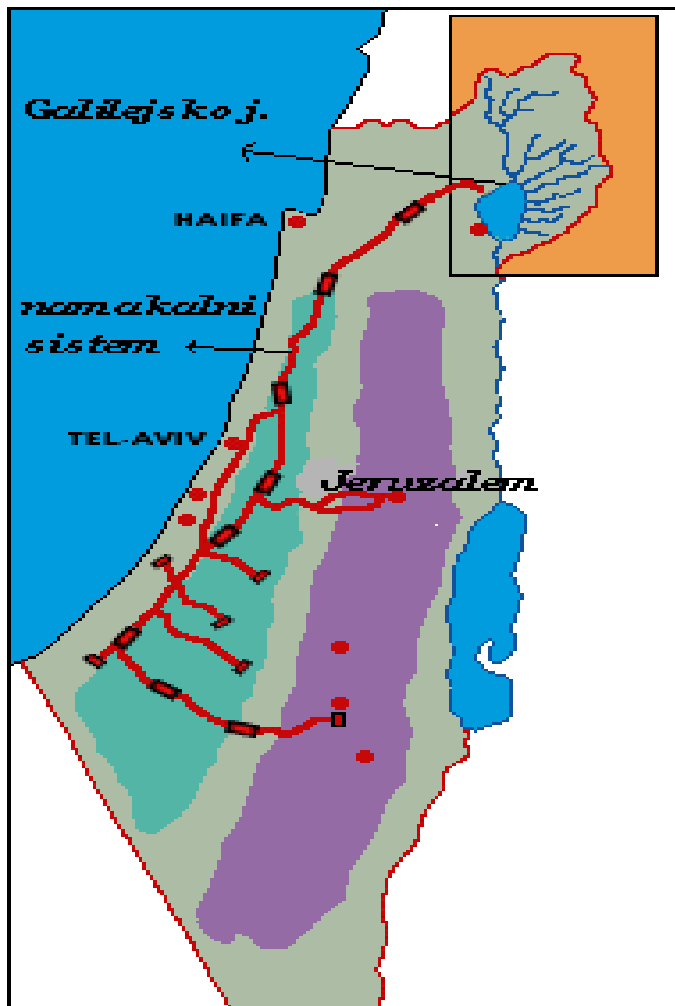
Na konferenci v Kairu jeseni 1966 so se arabski voditelji odločili za maščevanje in hoteli preusmeriti zgornji tok reke Jordan v Sirijo in Libanon. Vendar jim tega ni uspelo zaradi bojnega delovanja izraelskega letalstva. Vsa dela, ki so jih Sirci naredili, da bi preusmerili tok reke, so izraelska letala uničila. (Allen, 1974)

Če je bil ta vzrok gospodarske narave, je bil drugi vzrok varnostne. Izraelci so se počutili ogrožene, kajti Izrael je bil obkrožen z državami, ki so ga hotele uničiti. Glavni razlog ogroženosti je bil obrambni pakt Sirija – Egipt novembra 1966, ki se mu je 30. maja 1967

priključila še Jordanija. Izrael je bil potisnjen v kot brez možnosti političnega manevriranja, obkrožen z državami, ki so jasno in glasno kazale, da ga želijo uničiti.

Glavni povodi za vojno so bili: prihod egiptovskih divizij na Sinaj 14. maja 1967, umik mirovnih sil OZN 17. maja, blokada tiranske morske ožine s strani Egipta, kar je Izrael označil kot dejanje agresije, pristop Jordanije k obrambnem paktu 30. maja ter sklenitev pakta med Egiptom in Irakom 4. junija 1967.

Skica 4.1 : Izraelski namakalni sistem iz Galilejskega jezera v pokrajino Negev

Vir: <http://www.jajz-ed.org.il/100/maps/index.html>

4.1 RAZMERJE SIL

Arabske države so bile številčno superiorne na vseh vojaških ravneh. Skupno število vojakov je bilo skoraj dvakrat večje, po posameznih rodovih pa celo več. Tudi pri oborožitvenih sistemih (število tankov in letal) je bilo razmerje približno dvakrat večje v prid Arabcev.

Kvaliteta oborožitvenih sistemov je bila tudi v prid Arabcem. Vojski Egipta in Sirije sta bili opremljeni z sodobnim orožjem sovjetske izdelave. Posedovali sta lovška letala Mig – 21, rakete SA – 2 zemlja - zrak in najsodobnejše tanke T – 54 in T- 55. Izraelska vojska je imela v svoji oborožitvi letala MirageIIC, ki so lahko parirala Migom, tanki ameriške izdelave M 48 in angleški Centurioni pa so bili tisti čas že zastareli. Izraelski vojaški strokovnjaki so po vojni priznali, da so bili arabski oklepniki boljše kakovosti.

(<http://www.globalsecurity.org/military/library/report/1997/Hughes-ii.html>)

Tabela št. 4.1: Razmerje sil pred vojno

Število vojakov					Letala	Tanki	Bojne ladje
Država	KOV	VL	VM	Skupaj			
Egipt	300.000	20.000	11.000	331.000	500	1.200	59
Jordanija	60.000	9.000	1.500	70.500	24	250	12
Sirija	80.000	2.000	-----	82.000	106	300	-----
Skupaj	440.000	31.000	12.500	483.500	630	1.750	71
Izrael	275.000	8.000	3.000	286.000	300	800	25

Razmerje sil (arabske države : Izrael)	KOV	VL	VM	Skupaj	Letala	Tanki	Bojne ladje
	1.6:1	3.8:1	4.1:1	1.7:1	2.1:1	2.2:1	2.8:1

(Allen, 1974: 502)

(KOV: Kopenska vojska, VL: Vojno letalstvo, VM: Vojna mornarica)

Če bi prišlo do skupnega arabskega napada na vseh frontah istočasno, bi bilo to usodno za Izrael. Tega se je Izrael zavedal, zato se je odločil presenetiti Arabce in napasti prvi. Če bi dosegli popolno presenečenje, bi lahko uničili nasprotnikovo letalstvo še na letališčih in tako

prevzeli nadzor in prevlado v zraku. To se je tudi zgodilo, in kot se je pokazalo v vojni, je bil to odločilni faktor, ki je pripeljal Izraelce do zmage.

4.2 GEOGRAFSKE ZNAČILNOSTI OBMOČIJ SPOPADOV (Sinajski polotok in Golanska planota)

Sinajski polotok leži v zahodni Aziji med Sueškim zalivom in prekopom na zahodu, Akabskim zalivom in puščavo Negev na jugu, Sredozemskim morjem na severu in Rdečim morjem na jugu. Polotok je trikotne oblike in meri v smeri vzhod – zahod 210 kilometrov, v smeri sever - jug pa 390 kilometrov. Njegova površina meri 60.174 kvadratnih kilometrov. Na jugu se dviga Kristalno gorovje z vrhovi, visokimi okoli 2.500 metrov in planino Sinaj, ki leži na višini 2280 metrov. Severno od gorovja se razteza puščavsko planotasto višavje (visoko od 500-1000 m), ki se postopoma spušča proti obali Sredozemskega morja. Puščavsko področje Sinaja je del prostranega subtropskega puščavskega pasu, ki se razteza od Sahare preko Arabske puščave (severovzhodna Afrika), Sinaja in puščave Negev do arabskih puščav Nefud in Ar Rub al-Khali. Prevladuje suho tropsko podnebje z velikimi dnevnimi nihanji temperature in minimalnimi padavinami (do 50 mm). Stalnih površinskih rek ni. Obilno nahajališče sladke vode so našli le v dolini Wadi el-Ariš, ki se izkorišča za namakanje. Na Sinajskem polotoku so našli tudi bogata nahajališča nafte in drugih rud.

V puščavah je zelo oteženo maskiranje oklepnih enot ter tankov, vidljivost pa je zaradi pomanjkanja vegetacije in nizke vlažnosti zraka boljša. V takšnih okoljih igra zelo pomembno vlogo letalstvo. Bojno delovanje letalstva ima v puščavah višjo stopnjo učinkovitosti kot pa v gozdnatih predelih. Letalski radar lažje zazna cilje na tleh, rakete zrak – zemlja pa so bolj natančne, ker ni naravnih ovir, ki bi jih motile. Zaradi majhnega števila komunikacij, ki povezujejo pomembnejše geografske točke na Sinaju, ni bilo možno izvajati presenečenj, ker so bile le-te na bojiščih dobro znane. Takšno zemljišče, ki ima kanalizirane prehode, na katerih nasprotnik lahko organizira obrambo je po Su Tzuzu zaprto zemljišče. Na takšnem zemljišču je pomembna pravilna izbira smeri in koncentracija sil na težiščno smer. Izkorišča se lahko kanaliziranje enot skozi medprostore s katerim se lahko preseneti in obkoli nasprotnika.

Golanska planota leži na jugozahodu Sirije. Njena površina meri 1150 km². Nahaja se med reko Jordan in Galilejskim jezerom na zahodu, goro Hermon na severu, vadijem Ruqqad na vzhodu in reko Jarmuk na jugu. Golanska planota je najvišja točka na severovzhodnem delu

(2224 m). Po Sun Tzuju je to težavno zemljišče. To je pretežno skalnat predel, ki je zelo težko prehoden za oklepne enote. (Opća enciklopedija 7 Raš - Szy: 423 in 3 Foc – Iw: 201, 1977)

4.3 USODNI UDAREC IZRAELA

Vojna se je začela 5. junija 1967 zjutraj, ko so izraelska letala napadla letališča v Egiptu, oklepne enote pa so izvedle bliskovit napad na egiptovske enote, stacionirane na Sinajskem polotoku.

Zaradi groženj arabskih sosed, predvsem Egipta in brezizhodnega položaja, v katerem se je znašel Izrael, se je obrambni minister Moshe Dayan 3. junija 1967 odločil za preventivni napad z letalskimi silami. Izrael se je zavedal, da bi v primeru skupnega napada arabskih držav skoraj zagotovo izgubil vojno. Izraelski napad je bil načrtovan v strogi tajnosti, poimenovali pa so ga operacija Žarišče.

Načrtovanje operacije se je začelo že leta 1963. Od takrat naprej so obveščevalne službe zbirale podatke o moči arabskih letalskih sil, letalskih bazah in o tipih letal. Cilj celotne operacije je bila prevlada v zraku, ki bi jo zagotovili v 6 urah, kolikor naj bi tudi trajala operacija. Izrael je predvideval, da bi bilo potrebno uničiti arabska letala na tleh in ne v zračnih bojih. Načrt je predvideval najprej uničenje letalskih stez, kar bo onemogočilo vzlete nasprotnikovih letal in nato z zaporednimi preleti uničiti letala na tleh. Prišlo je do prestrukturiranja in reorganizacije v izraelskih letalskih silah, vse te spremembe pa so bile prirejene za uresničitev operacije. Posodobljeni so bili poveljniški sistemi, večja pozornost je bila namenjena urjenju tehničnega osebja z namenom, da bi se skrajšal čas med pristajanjem in ponovnim vzletanjem letal in posodobljena so bila orožja (letalski radarji in oborožitev letal).

Izrael je vstopil v vojno s 180-mi bojnimi letali tipov: *Dassault Ouragan*, *Mystere in SuperMystere*, *Mirage*, *Sud-Quest Vautour*. Številčno so bile arabske države močnejše v letalskih silah od Izraela. Samo Egipt je imel okoli 420 letal pretežno sovjetske izdelave: *Mig 15/17/19/21*, *DeHavilland Wampire in Hawker Hunter*, ter bombnike *Tu-16 in Il-28*. Egipt je imel 18 letalskih baz (4 na Sinaju, 3 ob Sueškem prekopu, ostale baze so bile v notranjosti države). Sirija je imela 6 letalskih baz s 97 letali, Jordanija je imela 2 letalski bazi s 24 letali, Irak pa je imel 131 letal. (glej tabeli 4.3.1)

Tabela 4.3.1: Števila letal po tipih

IZRAEL	
Dassault Ouragan	40
Mystere	40
Super Mystere	18
Mirage IIIC	72
Sud – Quest Vautour	10

(Donovan, 1967: 51)

	Egipt	Sirija	Jordanija	Irak
Mig 15/17	96	35		30
Mig 19	28			
Mig 21	102	60		32
Dehavilland Wampire	121			
Hawker Hunter			24	48
Tu – 16	30			10
II – 28	27	2		11
Su – 7	16			

(<http://www.geocities.com/CapeCanaveral/Hangar/2848/foes/opponent.htm>)

Izraelski politični vrh se je 3. junija na seji ožjega vladnega kabineta odločil, da bo začel vojno 5. junija 1967 z letalskimi napadi, istočasno pa se bo začel prodor oklepni enot na Sinajski polotok. Izbira ciljev operacije je bila odvisna od oddaljenosti cilja, prioritete cilja in sposobnosti letal. Letalske baze letal tipa Mig-21 in bombnikov II-16 so imele najvišjo prioriteto in so bile dodeljene eskadriljam Mirage-ev, ki so bila najboljša letala v izraelskih letalskih silah. Za uničenje baz na Sinajskem polotoku so bili dodeljeni Ouragan-i, ki so imeli najkrajši bojni radij. Za uničenje najbolj oddaljenih letalskih baz so bila določena letala Vautour, ki so lahko nosila največ bojnega tovora na najdaljši razdalji. Celotna operacija je bila časovno usklajena tako, da bi se vse ekadrilje pojavile nad svojimi cilji ob istem času, s čimer bi bilo doseženo popolno presenečenje, ki je bilo ključ za uspeh operacije.

Petega junija 1967 ob 7:00 uri zjutraj je bil izdan ukaz za začetek operacije "Žarišče". V skupinah po štiri letala naenkrat je vzletelo 160 letal, kar je bila skoraj celotna letalska moč, ki jo je imel Izrael, le okoli 20 letal je ostalo doma za obrambne namene.

Vzletanje letal je bilo organizirano tako, da so se vsa letala pojavila nad svojimi cilji ob času 7:45, ko so imeli egiptovski piloti zajtrk. Letala so letela proti ciljem zelo nizko (v povprečju okoli 10 metrov nad tlemi), da so se izognila radarskemu zaznavanju, priletela pa so iz smeri Sredozemskega morja, kar je bil še dodaten faktor presenečenja. Egipt je namreč pričakoval napade iz smeri Sinaja. Tik pred cilji so se letala strmo dvignila, napadla letalske steze in jih onesposobila za vzletanje. Nato je sledilo večkratno preletavanje in uničevanje letal na tleh.

V prvem valu napadov je bilo uničenih 187 egiptovskih letal. Uničene so bile vse letalske baze na Sinajskem polotoku in vsi bombniki. Izrael je izgubil osem letal.

Ob 9:34 se je pričel drugi val napadov, v katerem je bilo uničenih 94 letal, letalske baze, poveljniški centri, radarji in druga elektronska oprema. Izrael je upal, da se Jordanija in Sirija ne bosta vključili v vojno po takšnem porazu egiptovskega letalstva, vendar temu ni bilo tako. Na odločitev Jordanije in Sirije, da vstopita v vojno, je vplivala lažna propaganda radia Kairo o velikem uspehu egiptovske vojske.

Zaradi tega je bil tretji val letalskih napadov, ki se je začel ob 12:45, usmerjen na jordanske in sirske letalske sile. Jordansko letalstvo je bilo popolnoma uničeno, Sirija pa je do konca dneva izgubila vsaj 53 letal. Cilj napadov je bila tudi iraška letalska baza H3, kjer pa je izraelsko letalstvo izgubilo vseh 6 letal, ki so sodelovala v napadu. Libanon ni vstopil v vojno, potem ko je njihovo letalo tipa Hunter sestrelil izraelski Mirage v zračnem boju ob meji med državama.

V operaciji, ki je bila popolni uspeh, je bilo uničenih okoli 416 arabskih letal, od tega 393 na tleh. Izrael je izgubil 26 letal in 21 pilotov. (<http://home.sprynet.com/IAF.html>)

Tabela 4.3.2 : Letalske izgube

Država	Št.letal
Izrael	26
Libanon	1
Irak	17
Egipt	309
Sirija	60
Jordanija	24

Država	Št. letal
Izrael	26
Arabske države (skupno)	416

(<http://home.sprynet.com/IAF.html>)

4.4 STRATEŠKA DIMENZIJA VOJNE

4.4.1 IZRAEL

Izrael se je počutil ogroženega, kajti obkrožen je bil s sovražnimi državami, ki so grupirale vojsko na meji in se pripravljala na skupen arabski napad. Izraelska vlada je omahovala do zadnjega trenutka in upala na mirno rešitev krize. S prihodom Moshe Dayana na mesto obrambnega ministra pa se je neodločno ozračje med politikami spremenilo. Izrael se je odločil, da prehití Arabce in napade prvi. Izraelci so upali, da jih bo faktor presenečenja in odločen napad rešil pred arabsko grožnjo. Na vojno se je začela pripravljati celotna družba. Mobilizacija izraelske vojske se je začela 14. maja in je bila izvedena v popolni tajnosti. Izraelska vojaška moč ni temeljila na redni vojski, pač pa na rezervistih.

Splošna strategija Izraela je bila osredotočena na obrambo države in preživetje naroda. V primeru skupnega arabskega napada je bila strategija Izraela, da najprej izloči iz vojne Egipt, ki je imel najmočnejšo vojsko. Izraelski politični in vojaški vrh je predvideval, da bo po porazu Egipta, porazil ostale arabske države vključene v vojno. Za takšno strategijo so se odločili zaradi naslednjih dejavnikov:

- zemljišča (Velike, odprte puščave so idealne za vojskovanje z oklepnimi enotami, ki ob podpori iz zraka lahko izvajajo hitre premike v globino nasprotnikove obrambe; letalska podpora ima na takšnem ozemlju maksimalni učinek)
- značaja nasprotnika (Izraelci so iz izkušenj iz preteklih vojn ugotovili, da je egiptovska vojska zelo dobra v statični, pozicijski obrambi, v hitri vojni pa se slabo vojskuje)
- mednarodne intervencije (Zaradi mednarodnega pritiska morajo biti cilji čim hitreje doseženi)

Izrael se je odločil, da se bo vojskoval na treh frontah, na fronti z Egiptom ofenzivno, na frontah z Jordanijo in Sirijo pa defenzivno, dokler ne bo Egipt poražen, nato bo prešel v ofenzivo.. V ta namen je bila vojska razdeljena na tri poveljstva: Južno, Centralno in Severno poveljstvo. Južno poveljstvo je nosilo največjo odgovornost in breme, ker je bilo zadolženo za bojevanje na Sinaju z egiptovsko vojsko, zato je bila glavnina izraelske vojske usmerjena proti Egiptu, strateška rezerva pa je bila razporejena v notranjosti države, bližje fronti z Egiptom. Strateški načrt bojevanja je zahteval boj s številčno in teritorialno močnejšim nasprotnikom na njegovem ozemlju, ker je imelo izraelsko ozemlje majhno strateško globino (glej skici 4.4.1 in 4.4.2). Zaradi majhne strateške globine izraelskega ozemlja je bilo možno izvajati hitre notranje manevre in pregrupiranje sil, tako da se je eventualno pomanjkanje enot na katerikoli fronti lahko hitro nadomestilo z rezervnimi enotami.

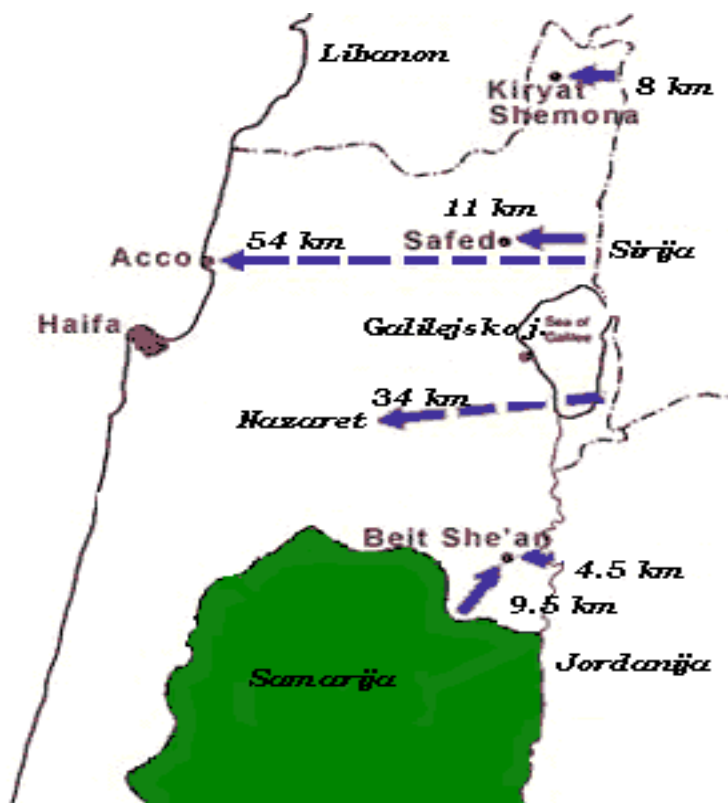
Vojaška strategija je bila, da izraelsko letalstvo preseneti in uniči večino sovražnikovega letalstva na tleh, nato pa podpira hiter in odločen napad oklepnih enot na položaje egiptovske vojske na Sinaju. Bojevanje na bojišču s Sirijo in Jordanijo je bilo sekundarnega pomena. Vse je bilo odvisno od izida bojevanja na Sinaju.

(<http://www.globalsecurity.org/military/library/report/1997/Hughes-ii.html>)

Skica 4.4.1 : Majhna strateška globina osrednjega dela izraelskega ozemlja

Skica 4.4.2: Majhna strateška globina severnega dela izraelskega ozemlja

Vir: <http://www.jajz-ed.org.il/100/maps/index.html>

4.4.2 ARABSKE DRŽAVE

Splošna strategija Egipta, Jordanije in Sirije je bila, prisiliti Izraelce v vojno in nato uničiti državo Izrael. Strategija je temeljila na treh predpostavkah, ki si jih je zamislil predsednik Egipta Naser:

- po umiku mirovnih sil OZN bo Egipt zaprl Tiransko morskno ožino za izraelsko ladjevje
- Izrael bo poskušal na vsak način prebiti blokado, kar bo vodilo v vojno
- v primeru izbruha vojne bodo arabske države v vojni zmagale zaradi velikosti in boljše pripravljenosti svoje vojske

Egipt, Jordanija in Sirija so imele lastne vojaške načrte za vojaško akcijo proti Izraelu, ni pa obstajal konkreten vojaški načrt za skupno vojaško akcijo proti Izraelu. Iz dokumentov, ki so prišli v izraelske roke po vojni, je razvidno, da je obstajal egiptovski načrt, ki je predvideval uničenje izraelskega letalstva na tleh in nato prodor oklepnih enot v južni del pokrajine Negev z namenom, da se zasede pristanišče Elat. Egipt je hotel prepustiti prvi udarec izraelskemu letalstvu in nato z odločnim protinapadom poraziti Izrael.

(<http://www.globalsecurity.org/military/library/report/1997/Hughes-ii.html>)

Arabci so se preveč zanašali na boljši geografski položaj in številčno premoč.. Njihova miselnost o superiornosti nad Izraelom je botrovala mnogim napakam (najboljše egipčanske enote so bile stacionirane v Jemnu in sploh niso bile uporabljene v vojni). Vsaka država je ravnala po svojih zamislih. Ni bilo učinkovitega skupnega poveljstva. Ta neenotnost je imela za posledico nekoordinirano delovanje arabskih vojska na bojiščih.

4.5 OPERATIKA

4.5.1 IZRAEL

Za operacijo na Sinajskem polotoku je bilo zadolženo Južno poveljstvo. Poveljeval mu je general Yishayahu Gavish. Za operacijo so bile zadolžene 3 divizije. Sestavljene so bile iz 13 brigad, od tega 6 oklepnih, 2 mehanizirani, 4 pehotne in 1 padalska. Proti Egiptu je generalštab izraelske vojske načrtoval ofenzivo. Izraelska vojska je imela na Sinaju štiri cilje:

1. Prebiti egiptovsko obrambo pri dveh ključnih točkah: pri mestu El Arish in pri mestu Abu Agweilla.

2. Hitro napredovanje 3. divizije proti Sueškemu prekopu za hrbet egiptovske vojske in zavzetje gorskih prelazov (ključen je bil prelaz Mitla) in tako preprečiti egiptovski vojski umik v Egipt
3. Potisniti egiptovsko vojsko k Sueškem prekopu in jo uničiti ali prisiliti k predaji
4. Deblokirati Tiransko ožino in odpreti Akabski zaliv za plovbo

Proti Jordaniji je Izrael razporedil 5 brigad: 1 oklepno, 1 mehanizirano in 3 pehotne. Obramba Izraela na fronti z Jordanijo je bila poverjena Centralnemu poveljstvu, ki mu je poveljeval general Uzi Narkiss. Načrt je bil, da v primeru izbruha spopada dve brigadi zasedeta Jeruzalem, ostale enote pa napredujejo v smeri Nablusa in Jenina k reki Jordan.

Proti Siriji je bilo namenjenih 7 brigad: 3 oklepne, 1 mehanizirana in 3 pehotne. Operacija je bila določena Severnem poveljstvu. Delovanje na tej fronti je bilo odvisno od ostalih front. Operacijski načrt je dal glavno vlogo padalskim enotam, ki bi z zračnimi desanti odprle pot oklepnim enotam. Pomembno vlogo so imele inženirske enote, ki so morale pod stalnim artilerijskim ognjem ravnati težko prehodni skalnat teren in napraviti poti za premike oklepnikov in tankov. Glavna smer prodora je bilo mesto Quneitra. (Allen, 1974)

4.5.2 ARABSKE DRŽAVE

Egipt je imel na Sinajskem polotoku 7 divizij: 3 oklepne, 2 mehanizirane, 1 pehotno in 1 motorizirano. Poleg tega sta se v Gazi nahajali 2 brigadi palestinske osvobodilne vojske.

Egipčani so imeli razporejene svoje sile na treh odsekih. Na severni smeri Gaza – El Arish sta bili dve diviziji, na osrednjem delu v smeri Abu Agweilla – Ismailiya so bile tri divizije, na južni smeri El Kuntilla – Suez pa dve diviziji. Egiptovski vojaški vrh je imel v zamisli defenzivni načrt, ki bi ga po odbitem izraelskem napadu nadomestil ofenzivni, z močnim protinapadom, s katerim bi porazil izraelsko vojsko. Zato Egipt ni gradil obrambe po globini. Vzpostavljena je bila le obrambna linija El Arish – Rafaha – Abu Agweilla, druge obrambne črte pa so začeli utrjevati ad hoc med boji.

Jordanija je namestila svoje sile ob reki Jordan, z ofenzivno zamisljivo zasesti celotni Jeruzalem. Jordansko legijo so sestavljali borci, ki so veljali za najboljše v arabskem svetu.

Sirska vojska je imela na Golanski planoti le polovico vojske, polovica pa je bila v notranjosti. Tu je bilo 5 pehotnih, 3 oklepne in 3 mehanizirane brigade. Imela je močno branjeno fortifikacijsko linijo na planoti, s katere je obstreljevala izraelska naselja. Globina obrambe je bila 15 kilometrov. (Allen, 1974)

4.6 BOJIŠČE IZRAEL – EGIPT

Na Sinajskem polotoku so se odvijali najhujši boji v vojni. To je bila za Izraelce odločilna fronta glede končne zmage, zato so tudi usmerili glavnino svoje vojske, predvsem oklepnih enot, v boj z egiptovsko vojsko. Egiptovska vojska je bila sestavljena iz sedmih divizij s skupno 100.000 vojakov, približno 1000 tankov in več sto kosov artilerije. Na drugi strani pa je bila izraelska vojska sestavljena iz treh divizij, sestavljenih iz oklepnih, pehotnih in padalskih brigad. Poleg tega pa je imela izraelska vojska še mehanizirano in pehotno brigado, ki sta bili okrepljeni s padalci in oklepnimi enotami. Posebnost teh dveh brigad je bila v tem, da sta delovali samostojno in neodvisno od divizij. Boji, v katerih je imela nenehno pobudo izraelska vojska, so trajali štiri dni. Izraelci so se zavedali, da se lahko vojna konča v nekaj dneh, zato je bilo ključnega pomena doseči hitro zmago. S koncentracijo oklepnih enot so hoteli hitro prebiti razporeditev egipčanske vojske. Izraelci so izvedli hiter napad s koncentracijo sil po glavni smeri brez zaščite bokov in transportnih smeri. Egipčanska obrambna linija z utrdami je bila hitro razbita, kljub začetnemu odločnemu odporu. Operacije na egiptovski fronti je vodil poveljnik Južnega poveljstva general Yishayahu Gavish. Pod njegovim poveljstvom so bili doseženi preboji egiptovske obrambne črte v treh smereh.

Za operacijo na Sinaju so imeli Izraelci trojni plan. Upali so, da bodo s hitrostjo in drznostjo svojih treh divizij proti sedmim egiptovskim nadomestili inferiornost v številu vojakov in oklepnikov. Dve diviziji naj bi skušali doseči preboj pri El Arishu in Abu Agweilli, kjer so se križale glavne poti. Tretja divizija pa naj bi prišla za hrbet egiptovski vojski in preprečila umik v Egipt.

4.6.1 5. JUNIJ

Operacija se je začela 5. junija ob 8:00 z vdorom oklepnih enot na Sinaj, takoj po letalskem napadu na letališča.

Prva divizija pod poveljstvom generala Tala je prodirala v smeri Rafah – El Arish na severnem delu polotoka. Po srditih bojih v območju Khan Yunisa in Rahahe je prebila obrambne linije in nadaljevala prodor mimo Sheikh Zuvayda proti El Arishu. Tako je bila Gaza odrezana od egiptovske pomoči. Glavni cilj divizije je bil zavzeti El Arish, ki leži ob obali, oddaljen trideset milj od Gaze, in odrezati Gazo od egiptovske pomoči. El Arish je bila pomembna železniška postaja na poti med mestom El Qantara pri Sueškem kanalu in Gazo. Za Egipt je bil El Arish ključnega pomena, saj je bil glavna logistična baza za oskrbovanje enot na Sinajskem polotoku. Druga divizija pod poveljstvom generala Ariela Šarona je morala zavzeti področje Um Kateif - Abu Agweilla- El Quseima, kjer so se nahajale utrjene egiptovske enote v utrdbah in bunkerjih. Izraelska vojska je pokazala izredno manevrsko sposobnost proti vkopani in dobro organizirani egiptovski vojski, ki je bila številčno močnejša. Združene oklepne, padalske, pehotne, artilerijske in inženirske enote so napadle egiptovsko obrambno linijo na bokih in jo odrezale od ostalih egiptovskih enot.

Abu Agweilla je bila druga ključna točka, kjer so Izraelci hoteli doseči preboj obrambne linije. Leži sredi puščave približno 24 km zahodno od egiptovske meje in 48 km v notranjost od obale. Abu Agweilla je bilo močno utrjeno oporišče, ki je nadzorovalo križišče cest, ki vodijo iz El Arisha, Gebel Libnija, ki leži 36 km zahodno in iz El Quseime, ki leži 36 km jugovzhodno, blizu izraelske meje. S svojo pozicijo je oporišče Abu Agweilla blokiralo vsako napredovanje Izraelcev iz osrednjega območja pokrajine Negev v osrednji del Sinajskega polotoka.

Tretja divizija, ki je bila sestavljena v večini iz rezervistov, je bila pod poveljstvom generala Avrahama Jofa in je imela bolj tvegano nalogo. Njena naloga je bila podpora drugima dvema divizijama in nato hiter premik proti zahodu med sektorjema, ki sta ju pokrivali ostali diviziji ter priti za hrbet egiptovski vojski. Zavzeli naj bi gorski prelaz Mitla in ostale prelaze ter blokirali umik egiptovske vojske v Egipt. Teren je bil zaradi puščave zelo težko prehoden, zlasti za mehanizirane enote. Prvo noč vojne je divizija zasedla križišče poti pri Bir Lahfanu, odrezala egiptovske enote med bojnima sektorjema, kjer sta delovali 1. in 2. divizija in preprečila egiptovske okrepitve iz osrednjega Sinaja.

(<http://www.idf.il/english/history/sixday2.stm>)

4.6.2 6. JUNIJ

Prodor v smeri Rafah – El Arish je bil odločilen za končni uspeh Izraelcev. Tega so se Izraelci zavedali, zato so za to nalogo določili svoje najboljše oklepne enote s 300 tanki. Območje je bilo posejano z minskimi polji, obramba pa je bila dobro utrjena in vkopana ter branjena z močnim artilerijskim ognjem. Egipčanska vojska se je dobro branila, predvsem so imeli zelo natančne protitankovske rakete sovjetske izdelave, ki so povzročale Izraelcem največ težav. Boji so se razvili v največjo tankovsko bitko na Bližnjem vzhodu. Tehnica bitke se je nagnila na izraelsko stran prav zaradi prevlade v zraku. Izraelsko letalstvo je od 6:30 dalje izvajalo podporo prodoru kopenskih enot na smereh El Arish – Gebel Libni in Abu Agweilla - El Quseima. Cilji izraelskega letalstva so bili konvoji tankov, tovornjakov in oklepnih vozil pehote. Če ne bi izraelska letala neprestano zagotavljala podporo kopenskim enotam in napadala utrjeno obrambno linijo Egipčanov, bi bila zmaga pod vprašajem. Po fanatičnem boju obeh strani so Izraelci ob zori zavzeli El Arish in Rafaho. Del Talove divizije se je odcepil in prodiral južno proti Sueškemu kanalu, kjer se je združil s 3. divizijo pri kraju Gebel Libni zahodno od Abu Agweilla. General Tal pa je z glavnino divizije nadaljeval premik v smeri El Arish – El Qantara in El Arish – Bir Lahfan- Ismailiya. Prva divizija je prebila obrambne linije pri Bir Lahfanu in zavzela mesto. Tretja divizija pa je z napadi na umikajoče enote egipčanske vojske blokirala njen umik v Egipt. Zavzela je kraj Gebel Libni in uničila okrepiteve, ki so bile poslane oporišču Abu Agweilla. Druga divizija je obkolila drugo ključno točko Abu Agweilla in izvedla napad v noči na 7. junij. Napad je izvedel padalski bataljon, z desantom za obrambnimi linijami, da bi uničili egipčanske artilerijske enote. Padalske enote so bile specializirane za nočno bojevanje, na kar egipčanske enote niso bile pripravljene. Izraelske enote so prodrle v utrdbe okoli 3. ure zjutraj, kjer so se nadaljevali tankovski boji. Okoli 6. ure zjutraj so zavzeli Abu Agweillo. Enote 1. divizije so 6. junija zavzele Gazo, naslednji dan popoldne pa je bil zavzet tudi Khan Yunis. (<http://www.idf.il/english/history/sixday2.stm>)

4.6.3 7. JUNIJ

Ob 5: 15 so izraelska letala napadla egipčanska skladišča goriva in konvoje, ki so dovažali okrepiteve na bojišče.

Divizija generala Tala je nadaljevala prodor proti Sueškemu kanalu v smereh El Arish – El Qantara in El Arish – Bir Lahfan – Ismailiya , kjer so se odvijali srditi tankovski boji. Padla je tudi Bir Gifgafa, kjer je bil glavni štab egiptovske vojske za področje Sinaja.

Tretja divizija je s hitrim prodorom v smeri Bir Hasane in Bir El Tamade prišla do gorskega prelaza Mitla, kot je bilo načrtovano na začetku operacije. S tem je preprečila umik egiptovskim enotam in dovoz okrepitev. Visoki gorski prelazi so postali grobišče umikajočih se egiptovskih mehaniziranih enot, ki so bile lahka tarča izraelskih lovskih bombnikov na težko prehodnem terenu.

Divizija generala Šarona je zavzela El Quseimo in napredovala jugozahodno v smeri Nakhla. Samostojna tankovska brigada pod poveljstvom polkovnika Alberta je zavzela oporišče El Kuntilla severno od Elata in se spopadla z egiptovskimi enotami, ki so poskušale odrezati mesto Elat od pomoči in okrepitev. Izraelske enote so prevzele nadzor nad vojaško postojanko Ras E Naqb na meji z Egiptom blizu Elata. Prav tako je bil skoraj brez boja z zračnim desantom zavzet Sharm El Sheikh. Egiptovska vojska se je začela umikati s tega področja. Med umikom je bila neprestano tarča izraelskega vojnega letalstva. V območje Sharm El Sheikh je priplula izraelska mornarica, ki je izkrcala svoje čete. Tudi padalske enote so bile odvržene v območju Sharm El Sheikh in E Tura, od koder so se pomikale proti severu ob obali Sueškega prekopa. Z odprtjem Tiranske ožine je bila omogočena plovba za izraelske ladje. (<http://www.idf.il/english/history/sixday2.stm>)

4.6.4 8. JUNIJ

Četrty dan vojne je bila egiptovska vojska poražena. Izraelsko letalstvo je ob 5:20 pričelo z napadi na severni smeri El Qantara – Rumani, centralni smeri Bir Gifgafa – Sueški prekop in južni smeri Nakhla – Mitla – Sueški prekop. Cilji napadov so bili nasprotnikovi konvoji, predvsem oklepna vozila in tovornjaki, ki so prevažali gorivo.

(http://www.iaf.org.il/iaf/doa_iis.dll/Serve/level/english/1.3.2.html.)

Divizija generala Tala je zasedla El Qantaro na bregovih Sueškega kanala in se obrnila južno, da bi se združila z delom divizije, ki se je odcepil 6. junija in se je pomikal od Bir Gifgafe proti Ismailiyi. Južno od tod se je nahajala divizija generala Jofa, ki se je pomikala proti Sueškemu prekopu v dveh smereh, medtem ko se je del divizije ločil od glavnine in nadaljeval prodor proti Ras Sudru, ki se nahaja ob Sueškem zalivu. Od tam so enote nadaljevale prodor južno ob Sueškem zalivu in se združile s padalskimi enotami, ki so prišle iz E Tura. Divizija generala Šarona pa je napredovala jugozahodno v samo osredje Sinajskega polotoka in zavzela Nakhla. V

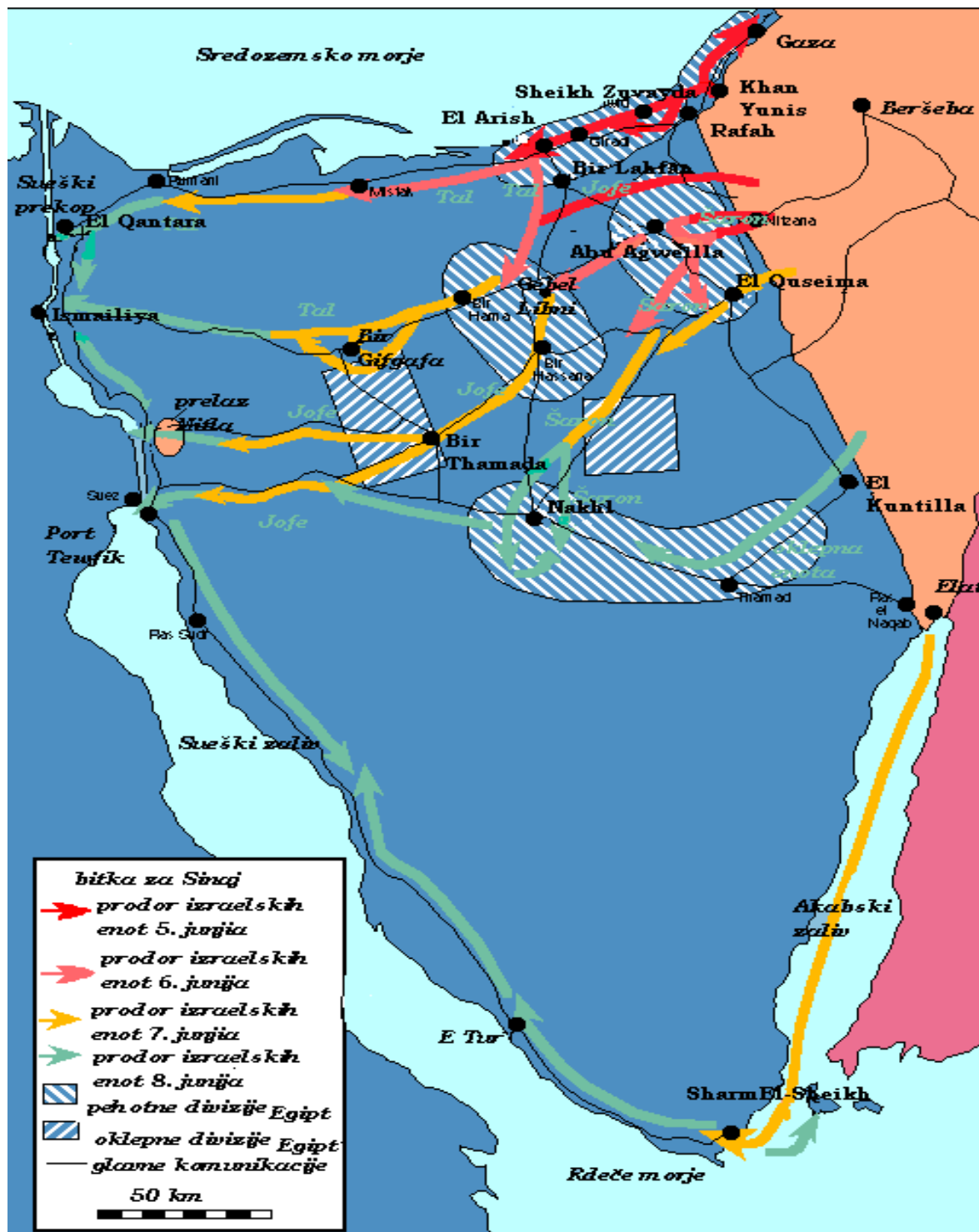
bitki pri Nakhlu je bilo uničenih okoli 50 tankov egiptovske vojske. V območju Elata pa se je borila samostojna tankovska brigada pod poveljstvom polkovnika Alberta in porazila egiptovske oklepne enote, ki so hotele obkoliti pristanišče Elat in preprečiti izraelske okrepitve. Na zahodu Sinajskega polotoka pa sta 1. in 3. divizija hitro prodirali proti Sueškemu prekopu. Izraelci so se zavedali, da lahko kmalu pride do premirja, ki pa so ga zavračali zaradi iniciative, ki so jo imeli na bojišču. Hoteli so doseči strateška cilja, ki so si ju zadali pred vojno. Ta cilja sta bila:

- nadzor nad tremi ključnimi točkami (El Qantara, Ismailiya, Port Tewfik);
- in odrezati glavnino egiptovske vojske na Sinaju in jo prisiliti k predaji.

Izraelske enote so potisnile egiptovsko vojsko proti prelazu Mitla in mestu Bir Gifgafa, ki sta bila pod nadzorom 1. in 3. divizije. Egiptovska vojska je sprevidela past, ki ji je bila nastavljena, zato je v četrtek, 8. junija, s preostanki oklepnih enot in dodatnimi tankovskimi enotami izvedla protinapad med Bir Gifgafa in prelazom Mitla, da bi omogočili vojski s Sinaja umik v Egipt. Protinapad ni uspel. Zopet je bil odločilni faktor zmage izraelsko letalstvo, ki je izvedlo zračni desant, s katerim so izraelske enote zavzele zahodni del prelaza in olajšale bojevanje kopenskimi enotami, ki so bile izčrpane od neprestanega bojevanja s številčno močnejšim nasprotnikom. Izraelske enote so prišle do Sueškega prehoda nasproti mesta Ismailiya in na jugu prodrle do Rdečega morja pri mestu Ras Sudr, kjer se nahajajo naftni vrelci.

Zaradi brezizhodnega položaja in nizke morale v egiptovski vojski je Egipt 8. junija ob 21:30 zaprosil za premirje. Izraelci so imeli težave z ogromnim številom ujetnikov in so premirje kljub vojaški iniciativi na bojišču sprejeli. Večino navadnih vojakov so izpustili, obdržali pa so v ujetništvu okoli 1000 častnikov, ki so jih kasneje uporabili za zamenjavo. (<http://www.idf.il/english/history/sixday2.stm>)

Skica 4.6.1: Bojišče Izrael – Egipt (Sinajski polotok)

Vir: <http://www.us-israel.org/jsource/History/67egmap.htm>

4.7 BOJIŠČE IZRAEL - JORDANIJA

Izrael je upal, da se Jordanija ne bo vključila v vojno, zato je politični vrh v Izraelu prepovedal vojaške provokacije na meji. 5. junija zjutraj je premier Eskol poslal sporočilo preko Združenih narodov kralju Huseinu, v katerem mu je zagotovil, da Izrael ne bo začel vojne proti Jordaniji. Takoj po prvih bojih na Sinajskem polotoku je jordanska vojska začela s topništvom obstreljevati izraelske položaje v Jeruzalemu, Tel Avivu in letališče pri Ramat Davidu. Jordanski vojski je poveljeval egiptovski general Riad.

Obramba Izraela je bila določena Centralnemu poveljstvu, ki mu je poveljeval general Uzi Narkiss. Izraelska vlada ni ugodila zahtevi Centralnega poveljstva po protinapadu, ampak je sporočila jordanski oblasti, da nima sovražnih namenov proti Jordaniji in da bo tolerirala "salvo časti," kot izraz obveze in identifikacije z arabskim svetom. Vendar se je topniško obstreljevanje nadaljevalo, kar je pripeljalo do odprtja novega bojišča.

4.7.1 5. JUNIJ

Jordanska legija je zavzela majhno demilitarizirano cono na jugu starega dela Jeruzalema, kjer je imela skupina opazovalcev OZN za nadzor premirja svoj sedež. S teh položajev so s topovi obstreljevali izraelski del Jeruzalema in mednarodno letališče Lod pri Tel Avivu. Šele takrat je Izrael začel z vojaško operacijo proti Jordaniji.

Ob 15:35 popoldne so posebne enote jeruzalemske brigade pod poveljstvom polkovnika Amitajja Eliezerja krenile v protinapad in zavzele sedež OZN. Nato je brigada nadaljevala prodor proti jugovzhodnem Jeruzalemu. Istočasno pa so oklepne enote divizije Harel pod poveljstvom polkovnika Uri Ben-Arija začele napad na jordanske položaje na severozahodni strani mesta. Cilj brigade je bilo zavzetje gore Scopus, ki je bila dominantna točka. Brigada je napadala tudi jordanske konvoje vzdolž avtoceste Jeruzalem – Ramallah, da bi preprečila jordanske okrepitve. Rezervna padalska brigada pod poveljstvom generala Mordechaja Gura je morala prebiti jordanske linije pri stari policijski šoli v severnem delu Jeruzalema. Tu so se odvijali najbolj krvavi boji na bojišču. Padla je polovica jordanskih braniteljev iz sestave elitnih enot Jordanske legije. Tretji bataljon brigade je napredoval proti zidu Starega mesta in Rockefellerjevemu muzeju.

Na severu v Samariji je bila aktivna divizija pod poveljstvom generala Elada Peleda, ki je spadala k Severnem poveljstvu. Divizija je bila sestavljena iz dveh oklepni brigad in pehotnih enot, ki so imele nalogo prevzeti nadzor nad dolino Dotan in bližnjimi križišči cest. S tem bi preprečili jordanske okrepitve po komunikacijah iz Jordanije v severno Samarijo. Izraelske enote so na severu Samarije zavzele hribovje, ki obkroža Jenin in obkolile mesto. (<http://www.idf.il/english/history/sixday3.stm>)

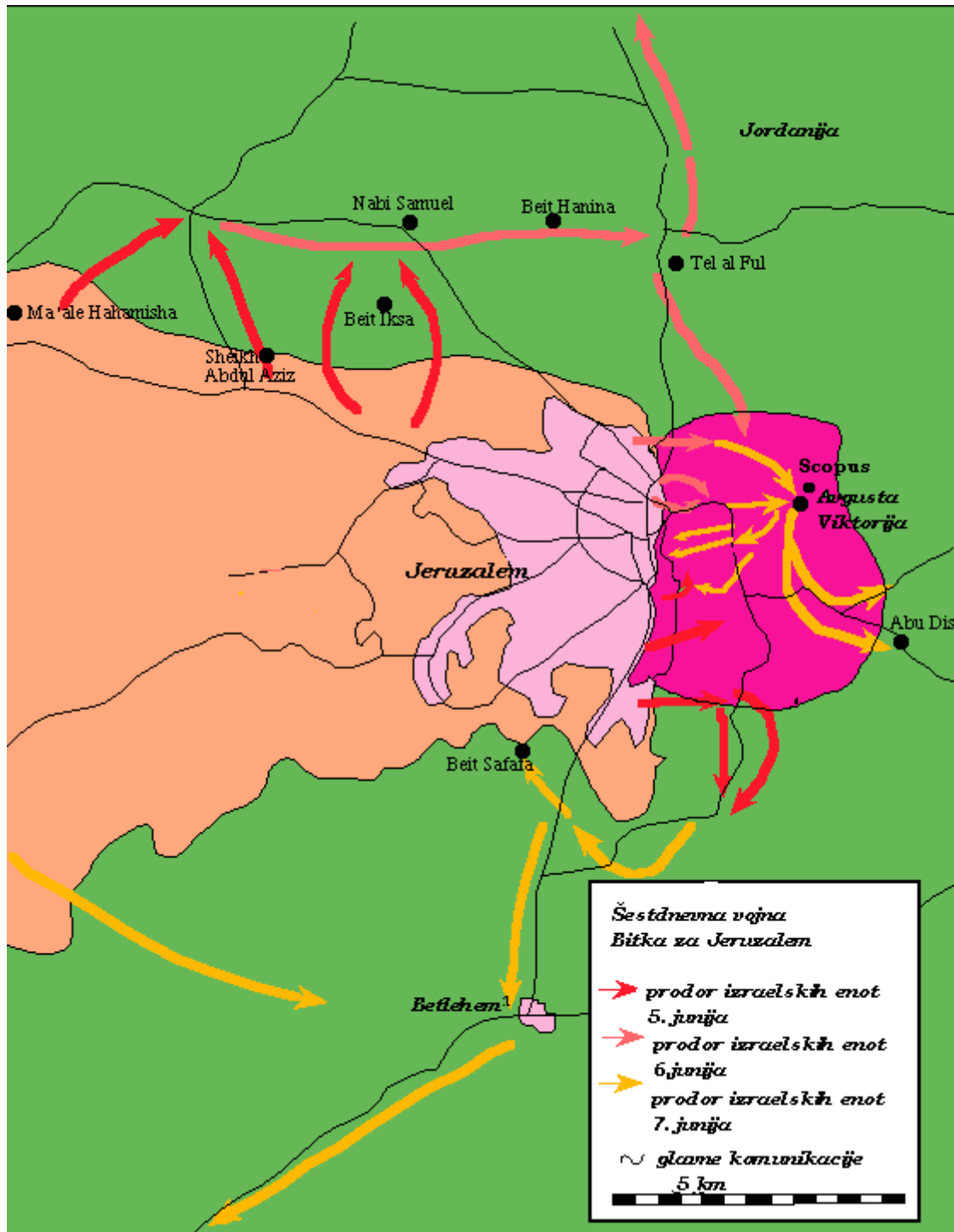
4.7.2 6. JUNIJ

Ob 1:00 je izraelsko letalstvo pričelo z napadi na jordanske položaje. Glavni cilj napadov so bili položaji jordanske artilerije in radarji.

Pehotna brigada pod poveljstvom generala Mosheja Jotvata je zjutraj zavzela Latrun in napredovala v smeri Beit Horona ter se združila s tanki Harellove brigade na južnih vhodih v Ramallaho. V jutranjih urah je bila Harellova brigada prisiljena dvakrat napasti hrib Mitvar, ki je bil ključna točka prodora v Jeruzalem s severne strani proti gori Scopus, da je strla jordansko obrambo. Z zavzetjem Mitvarja in Tel el Fula so izraelske enote odprle prehod do gore Scopus s severne strani in preprečile jordanske okrepitve. Vzdolž ozkega pasu ozemlja v območju Kalkiye je pehotna brigada okrepljena s tanki, pod poveljstvom generala Zeva Shahama, začela prodor vzhodno od gore Scopus. Pri Kabatiyi v Samariji, kjer je pomembno križišče cest, je prišlo do srditega boja med oklepno brigado iz Peledove divizije in jordansko oklepno brigado, ki je prodrla na območje preko mostu Damya. Severno od tod so izraelske enote zavzele Jenin.

Severno poveljstvo je poslalo okrepitve; tankovsko divizijo, ki se je bojevala z jordanskimi tankovskimi enotami vzdolž ceste, ki vodi v Tubas. Tudi jordanska vojska je hotela pripeljati tankovske okrepitve, vendar so jih na cesti Jeriho - Jeruzalem prestregli in uničili izraelski lovski bombniki. Padalska brigada je počasi prodirala na vzhodnem delu Jeruzalema proti obzidju starega dela mesta. V gosto naseljenih delih mesta so Jordanci branili vsako hišo. (<http://www.idf.il/english/history/sixday3.stm>)

Skica.4.7.2: Boj za Jeruzalem

Vir: <http://www.us-israel.org/jsource/History/67jermap>

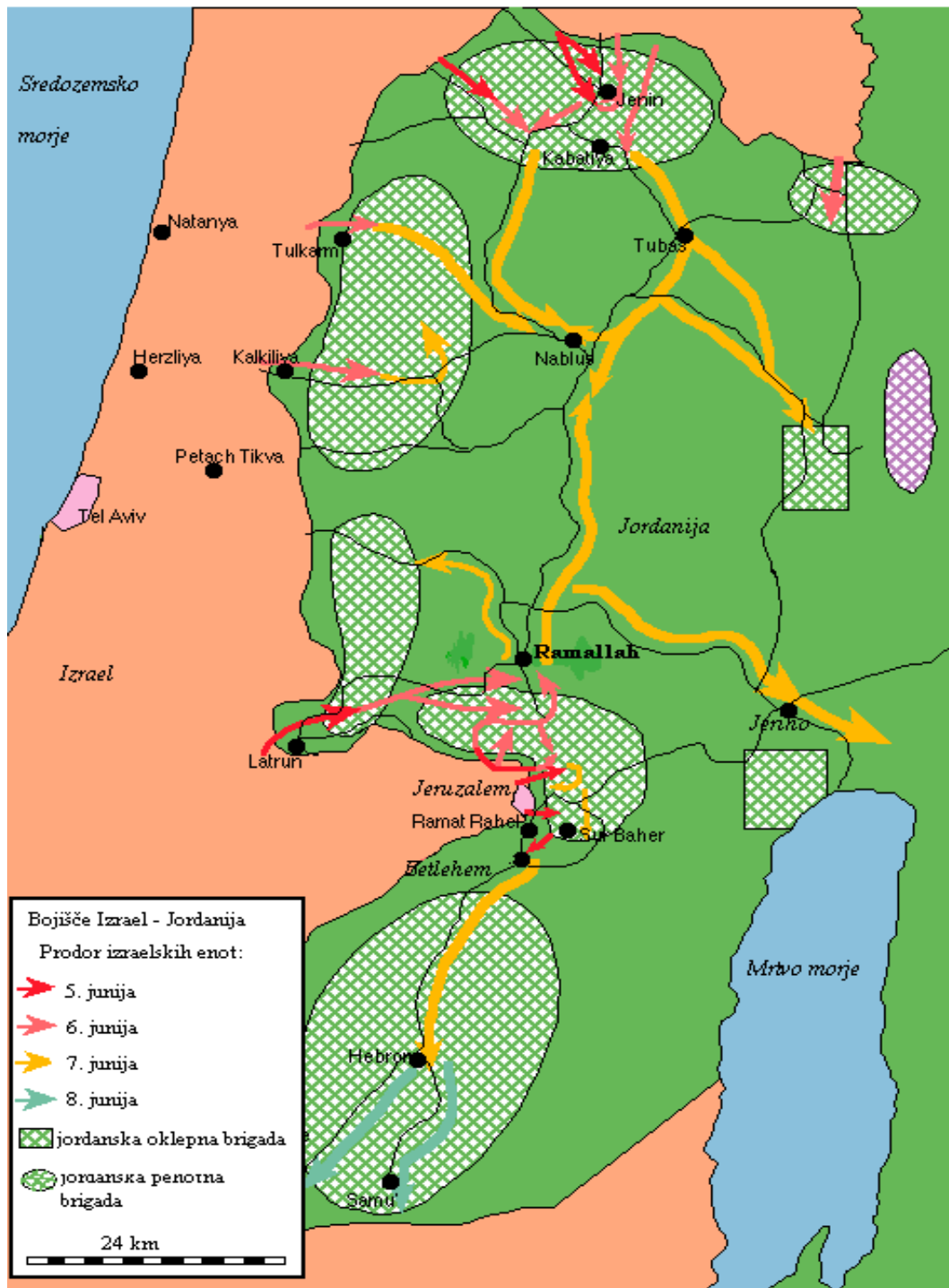
4.7.3 7. JUNIJ

Ob 00:30 je izraelsko letalstvo napadlo jordanske kopenske enote na smeri Jeruzalem – Jeriho in v Judejskem hribovju. Prioritetni cilji so bili bojna vozila pehote, tanki, tovornjaki in druga vozila, ki so zagotavljala logistično oskrbo.

Generalštab izraelske vojske je zjutraj izdal povelje za zasedbo starega dela Jeruzalema in to nalogo dodelil padalskim enotam. Izraelski padalci so prodrli v stari del mesta skozi Levja vrata in usmerili napad proti hribu Augusta Viktorija in Oljčni gori. Izraelske oklepne enote so ob podpori pehote po srditih bojih zavzele goro Scopus, ki se dviga nad Jeruzalemom. Z zasedbo ključnih točk so se spopadi v Jeruzalemu končali. Izraelski vojaki so prodrli do zahodnega obzidja

V Samarijskem višavju je Harelova brigada zavzela hrib med Nablusom in Ramallaho. Dva bataljona sta se odcepila od glavnine in prodirala v dolino v dveh smereh ter zavzela Jeriho in Nablus. Tankovske enote Peledove divizije so zavzele ceste, ki vodijo v Jordanijo pri mostu Damya in prevzele nadzor nad severnim delom doline Jordan. Jeruzalemska brigada je zavzela celotno gorsko območje Hebrona, kjer je naletela na šibek odpor. V izraelskih rokah je bilo Samarijsko in Judejsko višavje do zahodnega brega reke Jordan in mesto Jeruzalem. (<http://www.idf.il/english/history/sixday3.stm>)

Skica 4.7.1: Bojišče Izrael – Jordanija

Vir: <http://www.us-israel.org/jsource/History/67jormap.html>

4.8 BOJIŠČE IZRAEL - SIRIJA

Sirija je bila glavni sovražnik Izraela, saj je z njene strani prihajalo največ provokacij in incidentov. Sirija je bila središče arabskega nacionalizma in je podpirala mnoge ekstremistične skupine, ki so izvajale teroristične napade na Izrael. Fronta s Sirijo se je odprla šele 9. junija, čeprav je Sirija že od vsega začetka z artilerijo silovito obstreljevala izraelske naselbine v dolini Hula in v Galileji. Glavni razlog za izraelsko neaktivnost na bombardiranje je bilo pomanjkanje vojaških sil na tem področju. Severno poveljstvo je svoje sile namenilo bojevanju na področju Samarije, kjer Izraelci niso pričakovali vojne. Šele po zaključenih operacijah na Sinajskem polotoku in v Samariji so se enote iz teh delov začele zbirati ob meji s Sirijo, kjer so se združile z enotami Severnega poveljstva. Mednarodni politični pritisk bi lahko preprečil vojno s Sirijo, če ne bi delegacija predstavnikov severnih izraelskih naselbin, ki so bili tarča sirskega bombardiranja, pripotovala v Tel Aviv in prepričala obrambnega ministra Moše Dajana, da je vojaška akcija proti Siriji potrebna. To ni bila samo njihova želja, pač pa jih je podprla vsa izraelska javnost, da enkrat za vselej obračuna s Sirijo kot glavno protagonistko nacionalnega arabskega ekstremizma in terorističnih skupin. (Allen, 1974)

4.8.1 9. JUNIJ

Operacija se je začela 9. junija ob 7:20 z minometnim in artilerijskim obstreljevanjem sirskih položajev na Golanski planoti.

Izraelska vojska se je soočila z zelo težkimi geografskimi pogoji: strma vzpenjanja, neraven in skalnat teren z visokimi vrhovi. Težave pri premikih oklepni enot skozi takšen teren so bile nenehno prisotne.

Sirska vojska pa je bila na vrhu Golanske planote razporejena v obrambno linijo, ki so jo sestavljale betonske utrdbe, ki jih letalske bombe niso prebile. Ta obrambna linija je bila podobna Maginotovi liniji. Iz teh položajev so Sirci z lahkoto obstreljevali izraelske naselbine, kljub nenehnim izraelskim represalijam v obliki letalskih napadov. Golansko višavje je branilo 5 pehotnih, 3 oklepne (okoli 200 tankov), 3 mehanizirane brigade in 5 bataljonov Nacionalne garde.

Ob 9:40 je izraelsko letalstvo napadlo nasprotnikove artilerijske in minometne položaje, od 11:30 pa je zagotavljalo zračno podporo kopenskim enotam.

Do preboja je prišlo ob 10:00 po dveh dneh neprestanih letalskih napadov na sirske položaje. Na čelu napada je bila Albertova tankovska brigada, ki je prišla iz smeri Givat Hema in z močnim tankovskim ognjem obstreljevala sirske položaje na severu Golanske planote.

V tej operaciji so imele odločilno vlogo inženirske enote, ki so očistile minska polja, za njimi pa so buldožerji izravnali teren in kljub nenehnim topniškim obstreljevanjem napravili pot tankom in oklepnikom. Zato so imele inženirske enote tudi največje izgube na tem bojišču.

Izraelske sile so zavzele položaja Zauro in Kalo. Pehotna brigada Golani pod poveljstvom polkovnika Jona Efrata je hotela zasesti utrdbo Tel El Fahar, kje bila strateško najpomembnejša. Padalske enote so zasedle več nasprotnikovih položajev nad dolino Hula na jugu Golanskega višavja in omogočile tankovskim enotam globok prodor v notranjost sovražnikovega ozemlja. V noči na 10. junij je bil izveden napad na Jalabino in obmejne položaje, zavzeto pa je bilo mesto Banias. (<http://www.idf.il/english/history/sixday5.stm>)

4.8.2 10. JUNIJ

Izraelske sile so napredovale na severnem in osrednjem območju Golanskega višavja. Njihova pehota in padalske enote so prevzele popoln nadzor nad južnim delom Golanskega višavja. Izraelske tankovske enote so prodirale v več smereh in brez odpora zavzele Quneitro, Butmiyo in Masado. Organizirane obrambe ni bilo več, boji so potekali samo še na območjih, kjer so se umikali ostanki sirske vojske. Ta območja so "očistile" padalske enote in pehota. V noči na 11. junij je bila zasedena celotna Golanska planota. (<http://www.idf.il/english/history/sixday5.stm>)

Skica 4.8.1 : Sirske enote na Golanski planoti so nadzirale celotno Galilejo

Vir: <http://www.jajz-ed.org.il/100/maps/index.html>

5. PREMIRJE IN POSLEDICE VOJNE

Premirje je bilo vzpostavljeno 10. junija ob 18. uri, ko so se končali boji na bojišču Izrael – Sirija. Do premirja je prišlo zaradi mednarodnega pritiska OZN in velesil na izraelsko politično vodstvo. Izrael je zasedel ozemlje, ki je bilo štirikrat večje od ozemlja, ki ga je posedoval pred vojno. 12. junija je sprejel sklep Varnostnega sveta (VS) o prekinitvi ognja, ker je ocenil, da je v vojni na vseh bojiščih dosegel več kot pa je pričakoval. Egipt je 9. junija sporočil, da sprejema sklep VS o prekinitvi ognja, prav tako Sirija, Jordanija pa je to storila že 7. junija.

Na arabske države je poraz sprva deloval kot potres. Javnost, ki so jo še včeraj razvneli strastni govori, je bila ob porazu šokirana. Arabci so preživljali hude travme. V Egiptu je predsednik Naser ponudil odstop, zaradi pritiska javnosti pa je moral odstop preklicati. (Šobajić, 1982:293)

5.1 POLITIČNE POSLEDICE

Izrael je imel po končanih vojaških operacijah oblast nad starim delom Jeruzalema, Golansko planoto, Sinajskim polotokom, Zahodnim bregom in Gazo. (glej skico 5.1.1)

Po zmagi Izraelcev so bile politične stranke v Izraelu enotne glede zasedenega arabskega ozemlja. Odločno so nastopile proti vrnitvi zasedenega ozemlja in umiku svojih enot. Niso hotele ponoviti napake iz leta 1956, ko se je Izrael brezpogojno umaknil. Takšno politiko je podpirala širša javnost v Izraelu zaradi izrazite protizraelske politike, ki so jo arabske države vodile do leta 1967.

Zmaga je utrdila pozicije izraelskih vladajočih krogov. Vse močnejša je bila ideja o ustanovitvi Velikega Izraela. Zmaga je pripomogla k reševanju gospodarske krize (povečala se je ameriška pomoč, gradnja novih infrastruktur na zasedenem ozemlju, kar je pripeljalo do gospodarskega " buma" ter odpravljanja brezposelnosti), ki se je začela že pred vojno. V prvih letih po letu 1967 so se imigracije Judov iz Severne in Južne Amerike, Velike Britanije in držav Commonwealtha zelo povečale. Judovski imigranti so začutili, da Izrael postaja fizično in duhovno središče judovskega naroda. (Šobajić, 1082: 294)

Na drugi strani so si bili Arabci enotni, da je bila vojna le ena od bitk med Judi in Arabci. S tem so pokazali, da ne mislijo opustiti misli, da bi izgnali Jude iz Bližnjega vzhoda. Bili so si enotni, da morajo radikalne (Egipt, Sirija, Irak) in tradicionalne (Saudska Arabija, Jordanija) države potisniti ideološke razlike v ozadje in sodelovati za doseg skupnih ciljev.

Na konferenci arabskih držav v Khartumu avgusta 1967, so države soglasno sprejele "tri ne": da ne bodo sprejele miru z Izraelom, ne bodo priznale Izraela, in da se ne bodo pogajale z Izraelom o palestinskem ozemlju. Naser in kralj Hussein, ki sta vodila konferenco sta se zaobljubila, da bosta še naprej nadaljevala boj proti Izraelu, druge države pa so ponudile pomoč. Libija, Kuvajt in Saudska Arabija so ponudile pomoč Egiptu in Jordaniji zaradi vojne škode, ki sta ju državi utrpeli. Egipt je prejel 152 milijonov dolarjev pomoči, Jordanija pa 64. V Egiptu je bilo gospodarsko stanje katastrofalno. Močno je bil prizadet turizem, zaprt je bil Sueški prekop, ki je Egiptu prinesel letno okoli 300 milijonov dolarjev dohodkov, rafinerija nafte v Suez, ki je prinašala 150 milijonov dolarjev dobička je prenehala obratovati, naftne vrelce na Sinaju, ki so zadovoljili 50% potreb države po nafti (letno so načrpali več kot 5 milijonov ton nafte), pa so imeli v rokah Izraelci. (Al Joundi, 1972:232)

Predsednik Naser je prevzel odgovornost za vojni poraz in slabo gospodarsko stanje v državi ter ponudil odstop. Vendar je zaradi podpore javnosti in s spretnimi političnimi potezami ostal predsednik Egipta. Kljub khartumski konferenci in napovedani nepopustljivosti do Izraela, se je spremenila politika arabskih držav. Predsednik Naser se je odpovedal politični destabilizaciji in nasprotovanju monarhičnim režimom v Perzijskem zalivu v zameno za ekonomsko pomoč. Egipt in druge arabske države so dale prednost utrjevanju politične moči v državi in reševanju gospodarske problematike proti revolucionarnim načrtom arabske unije. Na Izrael in palestinsko vprašanje niso gledale kot na ključ do revolucionarnih sprememb arabskega državnega sistema, ampak kako to vpliva na notranjo politično stabilnost. Arabske države so po vojni postale bolj pasivne v mednarodni politiki, organizacijah in v gibanju neuvrščenih. (Allen, 1974)

Po vojni je nastal problem s palestinskimi begunci, ki so zbežali na vzhodni breg reke Jordan v Jordanijo. Teh beguncev je bilo okoli 250.000. 600.000 Palestincev je ostalo na Zahodnem bregu in 300.000 v Gazi. Pred vojno pa je živelo v Izraelu že 300.000 Palestincev. Tako je 3.000.000 Izraelcev vladalo 1.200.000 Palestincem. Palestinci, ki so se počutili ogoljufane in prikrajšane za svoje ozemlje, ki je prišlo pod izraelsko oblast, so postali narod brez države. (Enciklopedija Britannica, 1998)

Z zasedbo Zahodnega brega in Gaze, se je začel splošni ljudski upor, ki je postopoma prerastel v skupni narodnoosvobodilni boj Palestincev na zasedenem ozemlju in tistih v izgnanstvu. Na okupiranem ozemlju se je krepila dejavnost palestinskih komandosov, ki so jo podpirali lokalni prebivalci. Simbol upora Palestincev proti izraelski vladi in njeni politiki je predstavljalo Palestinsko osvobodilno gibanje (PLO), ki je bilo ustanovljeno leta 1964, pod vodstvom Ahmeda Al-Shukairyja. Glavni cilj PLO-ja je bil ustanovitev palestinske države, proti

čemu je ostro nasprotoval Izrael. V okviru PLO-ja je bila najmočnejša organizacija, ekstremistična organizacija Al – Fatah, poleg nje pa so še obstajali Al Saika in Demokratična fronta. Te organizacije so delovale v obliki terorističnih napadov na izraelske vojaške in civilne cilje. Finančno in vojaško so jih podpirale arabske države Sirija, Libanon, Jordanija in Egipt. Na ozemljih teh držav so imele taborišča za urjenje od koder so infiltrirale svoje pripadnike v Izrael, kjer so izvajali teroristične napade.

Izrael je po vojni zanikal obtožbe mednarodne skupnosti, da je okupiral ozemlja, zato ker ta ozemlja pred vojno niso bila del suverene države. Izrael je obravnaval zasedena ozemlja, kot " sporna ozemlja ", ki bodo dobro izhodišče za pogajanja z arabskimi državami. Izrael se je bil pripravljen umakniti z zasedenih ozemelj pod pogojem, da pride do trajnega miru in priznanja teritorialne neodvisnosti in suverenosti države Izrael s strani arabskih držav. Izrael je izvajal oblast na zasedenih ozemljih skozi vojaško upravo. Začel je s pospešenim naseljevanjem zasedenih ozemelj in gradnjo judovskih naselij, razlaščanjem arabskih zemljišč, hkrati pa dodeljevanje eksteritorialnega statusa judovskim naseljencem. Takšno ravnanje izraelske oblasti je obsodila mednarodna skupnost in obtožila Izrael, da krši 6. odstavek 49. člena 4. ženevske konvencije, ki se glasi, da okupacijska sila, ne sme preganjati prebivalstva, ki je živelo na ozemlju, ko še ni bilo okupirano in naseljevati lastno prebivalstvo na okupirano ozemlje. (http://www.palestinefatcs.org/pf_1967to1991_territories.php)

Na Zahodnem bregu so se izraelsko – jordanski odnosi začeli razvijati v smislu politike " odprtih mostov ". Odnosi z Jordanijo in zasedenim ozemljem so ostali kljub izgubi Zahodnega brega nespremenjeni, kot da se ni nič zgodilo. Prek reke Jordan se je svobodno in brez zastojev odvijal promet, palestinskim študentom, pa je bilo dovoljeno študirati v Ammanu, Beirutu in Kairu. Arabski prebivalci Zahodnega brega so lahko izbrali izraelsko ali jordansko državljanstvo. Bili so lahko voljeni v jordanski parlament, ker je ostala jordanska vlada še naprej pristojna za vodenje lokalne uprave na Zahodnem bregu. S pomočjo Jordanije se je Izrael na ta način rešil večjega števila palestinskih beguncev. S to politiko " odprtih mostov " je nameraval Izrael navaditi Arabce in lastno prebivalstvo na skupno življenje na okupiranih ozemljih. . (Šobajić, 1982: 421-431)

Skica 5.1.1 : Ozemlje Izraela z zasedenimi območji po vojni

Vir: <http://www.us-israel.org/jsource/History/67lines.html>

5.2 VOJAŠKE POSLEDICE

S porazom v vojni je Egipt pretrpel hude izgube vojaške opreme in vojakov. Približno 80% vojaške opreme je bilo uničene, padlih je bilo 10.000 vojakov in 1.500 častnikov, 5.000 vojakov in 500 častnikov pa je bilo ujetih. Jordanija je izgubila 6.094 vojakov, 762 je bilo ranjenih, 463 pa je bilo v ujetništvu. Za Sirijo ni bilo nikoli objavljenih podatkov. Izrael je imel bistveno manjše izgube: 679 mrtvih in 2.563 ranjenih vojakov

Repatriacija vojnih ujetnikov je bila izvedena med junijem 1967 in januarjem 1968 pod nadzorstvom Mednarodnega odbora Rdečega križa.

Po vojni je bilo razmerje sil naslednje:

Tabela 5.2.1: Razmerje sil po vojni

	Št. vojakov	Št. tankov	Št. letal
Arabske države-sosede	265.000	750	233
Izrael	272.000	1000	260
Razmerje (Arabci : Izrael)	1:1.02	1:1.3	1:1.11

Arabci so poleg vojaških izgub izgubili tudi pomembne strateške točke. Sirija je izgubila Golansko planoto, Egipt pa je izgubil celotni Sinajski polotok in gorske prelaze pred Sueškim prekopom, zlasti pomemben prelaz Mitla. (Donovan, 1967: 124-130)

6. VLOGA POSAMEZNIH VOJAŠKIH RODOV V VOJNI

6.1 KOPENSKA VOJSKA

Glavno vlogo v kopenski vojski so imele oklepne enote, saj je bila to bliskovita vojna, ki je imela izreden manevrski značaj. Izrael je izvedel bliskovit napad s hitrimi prodori oklepnih enot v več smereh, brez oskrbovalnih linij, brez zaščite kril in bokov ob podpori letalstva. Oklepne enote, sestavljene iz tankov in BVP-jev (bojnih vozil pehote) je Izrael koncentriral v udarno pest, ki je imela ogromno ognjeno moč in sposobnost. Takšne enote so prebijale obrambne linije na več točkah in s svojo hitrostjo prihajale za hrbet nasprotniku in ga obkoljevale. Glavno načelo izraelskega načina bojevanja je bil manever. V štirih dneh

bojevanja na Sinaju, so Izraelci uporabili manever vpada skozi nebranjene medprostore, nočni napad na utrjene odporne točke ter vpad oklepnih enot v prost operativni prostor. Izrael je izvedel tudi več desantov: helikopterski desant v območju Abu Agweille, letalski desant na prelazu Mitla, helikopterski desant na Sharm el Sheikh in Ras Sudr.

Egipčani, ki so bili presenečeni nad napadom, so začeli graditi obrambne položaje po globini šele ob izraelskem napadu. Postavljeno so imeli samo eno črto obrambe, na kateri so izvajali pozicijsko obrambo. Egipt je tanke razpršil med pehotne enote, ki so bile razporejene v obliki odpornih točk in jim oslabil udarno moč. Od prvega dne vojne so bili brez zračne podpore, kar je bilo za njihove oklepne enote in konvoje okrepitev usodno. Ko je bila prebita prva obrambna črta, so se začeli brezglavo umikati.

OBOROŽITEV:

Izrael je imel v svojih oklepnih enotah predvsem dva tipa tankov: M48 in Centurion.

Egipt pa je imel tanke sovjetske izdelave: T54/55, T/34/85, IS III Stalin, PT 76, Su 100.

Egipt je imel najboljše tanke tistega časa, bili so sodobnejši od izraelskih in superiorni v mnogih dimenzijah. Vendar je to superiornost na tleh izničila izraelska prevlada v zraku.

Egiptovski tanki so bili lahke tarče izraelskih lovskih bombnikov, ker so bili brez zaščite iz zraka.

Poleg tankov je imel Egipt boljša protioklepna orožja, predvsem vodene protioklepne rakete Maljutka sovjetske izdelave, ki so uničile največ izraelskih oklepnikov.

General Rommel je nekoč izjavil: " Ko izgubiš prevlado v zraku, postaneš zastarela vojska v boju s sodobno vojsko." In prav to se je zgodilo z arabsko vojsko.

(<http://www.elitegrp.com.lb/museum/egypt1967/gallery1.htm#T3485>)

Glavna izkušnja iz te vojne v kopenskih akcijah je bila, da mora biti obramba proti tako oboroženemu nasprotniku globoka, povezana, dinamična z manevrom po globini, kajti le tako je ne bo nasprotnik izmanevriral skozi medprostore.

6.2 VOJNO LETALSTVO

Letalstvo je odigralo ključno vlogo v tej vojni, saj je ta bila praktično dobljena že prvi dan, ko je izraelsko letalstvo uničilo večino arabskega letalstva na tleh. Dejavniki, ki so privedli do tako hitre zmage v zraku v prvem dnevu vojne, so bili naslednji:

- presenečenje
- pravilna izbira časa napada

- kompenzacija manjšega števila letal z maksimalnim številom poletov
- določitev prioritete ciljev
- slaba protizračna obramba Egipta
- izurjenost in sposobnosti izraelskih pilotov
- natančni podatki o ciljnih napada

V nadaljevanju vojne je imelo izraelsko letalstvo naslednje naloge::

- zagotavljanje prevlade v zraku
- podpora kopenskimi enotam
- uničevanje oskrbovalnih linij in okrepitev nasprotnika
- izvajanje desantov

OBOROŽITEV:

Najsodobnejše letalo v izraelskem letalstvu je bilo francosko lovsko letalo Mirage, ki je opravljalo funkcijo zaščite bombnikov in lovskih bombnikov. Na arabski strani pa je bilo najsodobnejšo lovsko letalo ruski Mig – 21. Po kvaliteti so bila izraelska letala enakovredna arabskim, vendar pa je bila prednost Arabcev v številčni premoči.

(http://www.iaf.org.il/iaf/doa_iis.dll/Serve/level/english/1.3.2.html)

6.3 VOJNA MORNARICA

Vojne mornarice niso imele vidnejše vloge v vojni. V začetku vojne so se tri egiptovske podmornice približale izraelski obali, vendar so jih odkrili izraelski rušilci in jih napadli z globinskimi bombami. Po napadu so se podmornice umaknile.

Izraelsko letalstvo je naredilo hudo napako 8. junija, ko je pomotoma napadlo ameriško vojaško ladjo Liberty (opremljena je bila za elektronsko bojevanje), kjer je umrlo več kot sto ameriških mornarjev. Do napake je prišlo zaradi napačne identifikacije ladje s strani izraelskih pilotov. Izrael se je opravičil ZDA zaradi napake in plačal odškodnino svojcem žrtev. Kljub temu je mnogo ameriških visokih uradnikov nasprotovalo trditvi, da je šlo za napako.

(<http://www.us-israel.org/jsource/History/liberty1.htm>)

7. POMEN OBVEŠČEVALNIH SLUŽB

Zmaga Izraela ni bila samo zasluga vojaške tehnike in izurjenosti vojakov, pač pa je pomembno vlogo odigrala tudi obveščevalna služba, ki je z natančnimi podatki o sovražniku podpirala vojaške akcije. Njen prispevek k zmagi se lahko primerja z dosežki letalstva in oklepnih enot.

Izraelska obveščevalna mreža je bila razpredena predvsem v Egiptu in Siriji. Temelje za uspešno penetracijo in infiltracijo vohunov v sovražnikovo vojaško in politično okolje sta ustvarila najbolj znana izraelska vohuna tistega časa, Eli Cohen in Wolfgang Lotz. Obveščevalne službe Izraela in arabskih držav so sodelovale tudi z obveščevalnimi službami velesil (Izraelci z ZDA, Arabci s SZ). Večinoma so ameriške in sovjetske obveščevalne službe posredovale takšne podatke, ki so podpihovali spopad. Npr. sovjetski obveščevalci so sporočili Egiptu in Siriji lažne informacije o zbiranju izraelskih sil ob meji s Sirijo in namenu Izraela, da napade Sirijo, kar je še dodatno zaostriло razmere. S tehnološkega vidika je izraelska stran uporabljala sodobnejšo tehnologijo za obveščevalno dejavnost. Izraelci so dobro izrabili prednost na tem področju in dešifrirali sporočila o vojaških premikih in namenih ter prisluškovali komunikacijam nasprotnika. Najboljši primer izraelske tehnološke prednosti na tem področju, je bilo prisluškovanje pogovora med Naserjem in kraljem Husseinom, ki so ga Izraelci javno objavili in šokirali Arabce. Kljub temu je premik egiptovskih enot 14. in 15. maja na Sinaj presenetil izraelske obveščevalne službe. Po njihovih izračunih naj bi bil Egipt sposoben za vojno šele okoli leta 1970. Izraelska vojaška obveščevalna služba Aman je za manever izvedela le nekaj ur prej, vendar se s tem ni obremenjevala, saj je bila prepričana, da gre le za razkazovanje vojaške moči Egipta. Izraelske obveščevalne službe so poznale natančen čas vzleta, čas in smer leta in čas pristanka egiptovskih letalskih patrolj. Ugotovili so, da med sedmo in osmo uro zjutraj ne bo v zraku nobenega egiptovskega letala, kajti v tem času imajo piloti zajtrk. Ta informacija je bila ključna za določitev časa izraelskega napada. Izrael je pridobival informacije s prisluškovanjem, z vohuni in s snemanjem iz zraka.

Izraelska obveščevalna služba je v obveščevalni vojni dosegla zmago, vendar ne samo zaradi lastnih sposobnosti in tehnologije, pač pa tudi zaradi specifičnosti okolja, v katerem je delovala. Arabsko vojaško in družbeno okolje sta bila idealna prostora za vohunjenje in zbiranje podatkov (vojska ni delovala tajno, vse je bilo objavljeno in propagirano v medijih). Arabske države (predvsem Egipt) so bile preveč samozavestne in zaverovane v vojaško

premoč ter podcenjevalne do nasprotnika in niso posvečale večje pozornosti varnosti in samozaščiti. (<http://www.us-israel.org/jsource/History/intel.html>)

Samuel Katz je napisal: "Še nikoli v zgodovini sodobnega vojskovanja ni bila vojska seznanjena s tako podrobnim opisom sovražnikovih položajev, sil, zmogljivosti in pomanjkljivosti, kot je bila izraelska vojska 5. junija 1967". (<http://www.us-israel.org/jsource/History/intel.html>)

Jordanski kralj Husein pa je po vojni izjavil: "Njihovi piloti so imeli najnovejše informacije o vseh 32-ih arabskih vojaških letališčih, vedeli so, kakšne cilje naj napadajo, kje, kdaj in kako. Mi nismo imeli nič od tega". (<http://www.us-israel.org/jsource/History/intel.html>)

8. ORGANIZACIJA IN POVELJEVANJE

Izraelska vojska je imel učinkovit sistem poveljevanja in organiziranja svoje vojske na vseh treh frontah, kar je tudi pripeljalo do zmage. Izraelska vojska je med seboj izvrstno sodelovala, predvsem letalstvo in kopenska vojska, ki sta delovala zelo komplementarno. Kjerkoli so bile kopenske enote v inferiornem položaju, jim je prišlo na pomoč letalstvo.

Arabske države so bile presenečene nad hitrim prehodom izraelske vojske iz mirnodobnega v vojno stanje. Ker je izraelska vojska temeljila na rezervni sestavi, je uspešno prikrivala svojo resnično moč. Izrael je bil sposoben mobilizirati pripadnike rezervne sestave, ki je predstavljala 2/3 vseh pripadnikov vojske, v 72 urah. Izraelski vojak je bil boljše izurjen in opremljen od arabskega (vojaški rok je trajal 26 mesecev, rezervisti so se urili 1 mesec na leto).

Oborožene sile Egipta, Sirije in Jordanije so imele skupno vojaško poveljstvo, ki pa je obstajalo le na papirju, v realnosti pa ni učinkovito delovalo. Vzrok temu so bili slabi odnosi med državami pred začetkom vojne (Sirija in Jordanija sta šele 4. junija obnovili diplomatske stike). Vsaka država je imela svoj vojni načrt in je delovala samostojno. Posledica neenotnosti arabskih držav se je pokazala na bojišču, kjer ni bilo koordinacije delovanja enot in sodelovanja med njimi. Arabskim častnikom z višjimi čini je primanjkovalo fleksibilnosti in sposobnosti improviziranja, dobro so se borili le, kadar so imeli pred tem dobro izdelane načrte, novim razmeram na bojišču so se slabo prilagajali. Vzrok temu je bila slaba obveščenost oficirjev o vojaških načrtih s strani generalštaba. Generali niso hoteli razpravljati o vojnih načrtih z višjimi častniki. (Allen, 1974)

9. POLITIKA OZN IN VELESIL

Po junijski vojni se je začela bližnjevzhodna kriza zelo očitno spreminjati v pomožno sredstvo rivalstva med velikima silama, za okrepitev njihovega vpliva na tem območju.

To vzajemno prilagajanje velesil po junijski vojni se je najbolje kazalo v stanju "niti vojna niti mir", ki je trajalo vse do leta 1973. Pogajanja za reševanje krize je prevzela pod nadzor OZN. Dva predloga Sovjetske zveze za rešitev krize sta bila neuspešna.

Prvi predlog je bil predstavljen v generalni skupščini OZN 21. junija 1967. SZ je zahtevala, da se Izrael brez pogojev umakne z vsega zasedenega ozemlja, da se ga obsodi kot agresorja, in da se povrne škoda arabskim deželam, žrtvam agresije. Ta resolucija ni dobila potrebne večine, ker so se zahodnoevropske in več afriških držav vzdržale glasovanja. To je indiciralo, da je večina držav članic sprejela ameriško-izraelsko stališče, da je bila to vojna za obstoj Izraela.

Drugi predlog SZ pa se je glasil: brezpogojni umik Izraela, ob svečani izjavi vseh v vojno vpletenih držav, da ima vsaka država tega območja pravico do neodvisnosti in varnosti. S tem predlogom so sovjetski diplomati hoteli pritisniti na Arabce, da dosežejo dogovor z Izraelom preko ZDA.

Po neuspešnih pogajanjih v generalni skupščini OZN je Egipt zahteval takojšen sklic Varnostnega sveta. Ta se je sestel 22. novembra in sprejel resolucijo 242, ki jo je sestavil britanski delegat Caradon. Resolucija je predvidevala umik izraelskih sil z zasedenega ozemlja, ob hkratnem priznavanju neodvisnosti in varnih meja za vse države tega območja, demilitarizacijo nekaterih obmejnih predelov okrog Izraela, prosto plovbo ter reševanje vprašanja palestinskih beguncev, ne pa tudi zakonitih pravic Palestinecev. Terminologija te resolucije je povzročila ogromne težave pri interpretaciji. Izrael je razumel resolucijo kot delen umik svojih enot z zasedenega ozemlja, Arabci pa so vztrajali na popolnem umiku.

V skladu z določili te resolucije je Varnostni svet imenoval finskega ambasadorja v Moskvi, Gunnarja Jarringa, za svojega posebnega odposlanca, zadolženega za izpeljavo te resolucije. Jarringovo poslanstvo, ki se je začelo 22. novembra 1967, je že na začetku naletelo na težave zaradi omenjenih razlik v interpretaciji resolucije. Egipt je zavračal vsakršno pogajanje in zahteval popoln umik Izraela. Izrael pa je vztrajal na pogajanjih in sklepanju posameznih mirovnih sporazumov, vendar se ni izrekel za popolni umik z zasedenih ozemelj. Egipt je jeseni 1967 poskusil sueško krizo premakniti z mrtve točke in se začel pripravljati za odprtje Sueškega prekopa, vendar ne za izraelske ladje. Ker zahodne države niso pokazale

večjega zanimanja za prekop (saj so že zgradile ogromne tankerje, ki so prevažali nafto okoli rta Dobre nade), Izrael pa je oviral začetna dela, je Egipt opustil to opcijo.

Od leta 1967 do leta 1970 so se vrstili številni poskusi rešitve krize, ki pa so propadli. Tako je propadel forum štirih velikih sil (VB, ZDA, Francija in SZ) konec leta 1969, ki je poskusil nadaljevati reševanja krize, ker je bilo Jarringovo poslanstvo začasno prekinjeno na začetku leta 1969. Prav tako je propadel Rogersov prvi in drugi plan za reševanje krize zaradi nepopustljivosti Izraela. Separatni mir med Izraelom in Egiptom je bil sklenjen šele po Naserjevi smrti leta 1970 pod pritiskom velikih sil.

Bližnjevzhodna kriza je zašla v slepo ulico, ker OZN ni uspela uveljaviti resolucije VS 242, ZDA pa očitno niso hotele prisiliti Izraela k popuščanju. Po letu 1970 se je Sovjetska zveza vse bolj zblíževala z Egiptom (1971 je bil podpisan sovjetsko – egiptovski sporazum o prijateljskem sodelovanju), ZDA pa z Izraelom. Velike sile so skrbele predvsem za krepitev svojih vplivnih območij na Bližnjem vzhodu, zato jim je najbolj ustrezalo stanje "niti vojna niti mir". Na moskovski konferenci leta 1972 so npr. v glavnem govorili o ameriško-sovjetskih interesih na Bližnjem vzhodu, bližnjevzhodna kriza pa ni bila niti omenjena.

(Šobajić, 1982: 296-301)

10. VERIFIKACIJA HIPOTEZ IN SKLEP

Šestdnevna vojna junija 1967 med Izraelom in arabskimi državami, je bila tretja arabsko – izraelska vojna na tem območju od nastanka države Izrael, in sicer od leta 1948 dalje. Glavne karakteristike vojne so : doktrina bliskovite vojne, uporaba sodobnih orožij (vodene rakete), vse večji pomen vojnega letalstva oz. prevlada v zraku je bila pogoj za zmago v vojni.

V začetku naloge sem podal štiri hipoteze, ki jih bom v nadaljevanju potrdil ali zavrgel.

1. Kvaliteta oborožitvenih sistemov Izraela je imela za izid vojne pomembnejšo vlogo kot kvantiteta.

Orožja, ki so jih posedovale države vpletene v vojno, s kvalitativnega vidika niso bila izenačena. Arabske države so imele orožja pretežno sovjetske izdelave, Izrael pa je posedoval orožja evropske in ameriške izdelave. Izraelski tanki so bili slabši od egiptovskih, primerljivo med seboj je bilo le letalstvo, zato ne morem potrditi prve hipoteze.

2. Organiziranost manj številne izraelske vojske je bila mnogo boljša kot pa njenih nasprotnic. Izraelska vojska je med seboj zelo dobro sodelovala. Za obrambo izraelskega ozemlja so bila ustanovljena tri poveljstva: Južno poveljstvo, Centralno poveljstvo in Severno poveljstvo. Južno poveljstvo je bilo zadolženo za področje Sinajskega polotoka, Centralno za območja Samarije, Judeje in Jeruzalema, Severno poveljstvo pa za območje Galileje. Izrael je uspešno izvajal pregrupiranja enot po notranjih smereh in tako zagotavljal kontinuiteto bojevanja. Arabske države so imele skupno vojaško poveljstvo, ki pa je slabo delovalo. Vsaka država je imela svoj vojni načrt in je delovala samostojno. Egipčani so uporabljali izključno radijske zveze, niso pa bili usposobljeni za tajno poveljevanje. Radijske zveze so Izraelci uspešno motili z elektronskim dejstvom, veliko radijskih postaj pa je zaradi slabe kakovosti odpovedalo.

Opremljenost in oskrba enot je bila boljša v v izraelski vojski. Izrael je imel kratke oskrbovalne poti, po katerih so neovirano prihajale okrepitve in oprema. Arabci pa so imeli slabo opremljene vojake (vsi niso imeli uniform in obutve). Oskrbovalne linije so bile zelo dolge, še posebej po tem, ko so Izraelci zavzeli El Arish. Konvoje okrepitev so uničevala izraelska letala. Veliko egiptovskih vojakov se je predalo Izraelcem zato, ker jim je zmanjkalo vode (na Sinaju, kjer dosega temperatura tudi + 50 °C, človek potrebuje vodo vsake tri ure)). (Al Joundi, 1972: 200)

3. Organiziranost izraelske vojske je bila boljša kot organiziranost arabskih, zato lahko potrdim drugo hipotezo.

Vojna je zapleten problem med židovsko državo in arabskim svetom še zaostila. Vojna ni rešila meddržavnega spora, ampak ga je še poglobila, predvsem zaradi 1.200.000 Palestincev, ki so prišli pod izraelsko oblast. Največ jih je bilo na Zahodnem bregu in v Gazi. Glavni steber upora proti Izraelu je bila Palestinska osvobodilna organizacija, ki se je borila za pravice Palestincev v Izraelu in na zasedenem ozemlju. Cilj organizacije je bil ustanovitev palestinske države, kar je Izrael zavračal. Po vojni so se ponavljali nenehni incidenti, s strani PLO-ja teroristični napadi, s strani Izraela pa hudi represalije. Zaradi teh dejstev lahko potrdim hipotezo.

4. Napad Izraela na arabske države se je izkazal kot prednost

Izrael si je zmago v vojni praktično zagotovil že prvi dan vojne, ko je s strategijo preventivnega napada izraelsko letalstvo doseglo strateško presenečenje in uničilo skoraj celotno vojno letalstvo arabskih držav. Odločitev za napad in prenos bojevanja na ozemlje nasprotnika je bila najpomembnejša odločitev, kajti čakanje na arabski napad in izvajanje obrambe, bi bilo za Izrael pogubno, zato lahko potrdim četrto tezo.

Po vojni ni bilo miru, pač pa se je začelo obdobje "niti vojna niti mir", ki je trajalo do naslednje vojne leta 1973. Za to sta bili odgovorni velesili ZDA in Sovjetska zveza, ki sta z različnimi političnimi prijemi še podžigali spor, od katerega sta imeli mnogo koristi., predvsem gospodarske (prodaja orožja, sanacija vojne škode). Poleg tega sta to območje izrabljali kot poligon za testiranje novega orožja.

Krivdo za nestabilnost na Bližnjem vzhodu nosijo tudi Izrael in arabske države. Izrael zaradi svoje trmoglave nepopustljivosti do svojih načel, da se ne nikoli več umaknil na stare meje, kjer je bil 4. junija leta 1967, arabske države pa niso hotele odstopiti od treh načel, ki so jih sprejele na khartumski konferenci. Obe strani sta po vojni trdili, da se hočeta pogajati, saj je to edini način, ki vodi k miru, vendar nobena stran ni vložila v to dovolj volje in truda.

11. VIRI

1. Al Joundi, Sami (1972): Židje in Arabci. Zavod Borec, Ljubljana.
2. Allen, Richard (1974): Imperialism and Nationalism in the Fertile Crescent. Oxford University Press, London.
3. (1991): Atlas sveta The Times. Cankarjeva založba, Ljubljana.
4. Baletić, Milovan (1982): Povratak Židova u zemlju Izraelovu. Globus, Zagreb
5. Donovan, Robert J. (1967): Israel's fight for survival (Six days in June). The New American Library, New York and Toronto.
6. Ferfila, Bogomil (1993): Sionizem in Izrael, Didakta Radovljica in Slovensko orientalistično društvo, Ljubljana.
7. Kochav, Sarah (2000): Izrael: sijaj Svete dežele. Mladinska knjiga, Ljubljana.
8. Lea, David (2002): A survey of Arab – Israeli relations 1947- 2001. Europa, London.
9. Nedog, Janez (2002): Judovske družbeno – politične in vojaške organizacije in njihov pomen za nastanek države Izrael. Diplomaska naloga, Ljubljana.
10. Ogrizek, Peter (1972): Arabsko – izraelski spor in miroljubna koeksistenca. Diplomaska naloga, Ljubljana.
11. (1982): Opća enciklopedija. Zagreb.
12. Sadat, Anvar el (1979): U potrazi za identitetom. Globus, Zagreb.
13. Skupina avtorjev (1981): Stoletje svetovnih vojn. Cankarjeva založba, Ljubljana.
14. Skupina avtorjev (1977): Vojaški slovar. Partizanska knjiga, Ljubljana.
15. Thomas, Gordon (1999): Skrivnostna zgodba Mosada. Učila, Ljubljana.
16. Šobajić, Vojimir (1982): Judje in Izrael. Mladinska knjiga, Ljubljana.
17. (1998): The Arab - Israeli war of 1967 and its consequences. Enciklopedija Britannica.
18. (1978) Vojna enciklopedija, drugo izdanje, 3 – Foča – Jajce, VIZ, Beograd.

INTERNETNI VIRI:

1. <http://home.sprynet.com/~anneled/IAFtotal.html>. 1.3.2003
2. <http://www.yahoodi.com/peace/sixdaywar.html>. 1.3.2003
3. <http://www.idf.il/english/history/sixday.stm>. 1.3.2003
4. <http://lcweb2.loc.gov/frd/cs/cshome.html>. 1.3.2003

5. http://www.iaf.org.il/iaf/doa_iis.dll/Serve/level/english/1.3.2.html. 1.3.2003
6. <http://www.geocities.com/CapeCanavera/hangar/2848/foes/pakistan.html>. 1.3.2003
7. <http://www.geocities.com/CapeCanavera/hangar/2848/foes/invent57.html>. 1.3.2003
8. <http://www.elitegrp.com.lb/museum/photo/.html>. 24.12.2002
9. <http://www.us-israel.org/isource/Peace/Golan1.html>. 24.12.2002
10. <http://www.us-israel.org/isource/history/1967toc.html>. 1.3.2003
11. <http://www.us-israel.org/isource/Peace/society&culture/idftoc.html>. 1.3.2003
12. <http://www.us-israel.org/isource/Peace/ciawb.html>. 24.12.2003
13. Hughes, Charlie (1997): Air Strategy in the 1967 Arab/Israeli War.
<http://www.globalsecurity.org/military/library/report/1997/Hughes-ii.html>. 1.3.2003
14. <http://www.foigm.org/prearts.html>. 24.12.2003
15. Doron, Geller (2002): Israeli Intelligence in the 1967 war. <http://www.us-israel.org/jsourc/History/intel.html>. 1.3.2003
16. Hoffl, Frederic C. (2002): The Line of June 4,1967. <http://www.us-israel.org/jsourc/Peace/67line.html>. 1.3.2003
17. Oren, Michael B. (2003): The *USS Liberty*: Case Closed.
<http://www.usisrael.org/jsourc/History/liberty1.htm> 1.3.2003
18. <http://www.jajz-ed.org.il/100/maps/index.html>. 24.12.2002
19. <http://www.us-israel.org/jsourc/History/67egmap.html>. 1.3.2003
20. <http://www.us-israel.org/jsourc/History/67jormap.html>. 1.3.2003
21. <http://www.us-israel.org/jsourc/History/67jermmap.html>. 1.3.2003
22. <http://www.us-israel.org/jsourc/History/1967map4.html>. 1.3.2003
23. Bard, Mitchell (2002):The 1967 six day war. http://www.us-israel.org/isource/History/67_War.html 1.3.2003
24. http://www.wrmea.com/jews_for_justice/1967war.html 2.4.2003
25. <http://www.cactus48.com/1967war.html> 2.4.2003
26. <http://www.golan-syria.org/occupy.html> 2.4.2003
27. http://www.palestinefatcs.org/pf_1967to1991_territories.php 2.4.2003

